

Народна банка на Република Македонија
Сектор за супервизија, банкарска регулатива и финансиска стабилност
Дирекција за финансиска стабилност и банкарска регулатива

***ИЗВЕШТАЈ ЗА БАНКАРСКИОТ СИСТЕМ НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО ВТОРИОТ КВАРТАЛ
ОД 2012 ГОДИНА***

октомври 2012 година

СОДРЖИНА

Резиме	7
I. Структура на банкарскиот систем	9
1. Број на банки и сопственичка структура на банкарскиот систем	9
2. Концентрација и пазарно учество на банките	11
II. Активности на банките	13
1. Актива на банкарскиот систем	13
2. Кредити на нефинансиските субјекти	17
3. Депозити на нефинансиските субјекти	23
III. Ризици во банкарското работење	27
1. Кредитен ризик	27
1.1. Квалитет на кредитното портфолио на банкарскиот систем.....	27
1.2. Стрес-тест симулација за чувствителноста на банкарскиот систем на зголемување на кредитниот ризик	32
2. Ликвидносен ризик	33
3. Валутен ризик	43
4. Ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности	47
4.1. Структура на каматочувствителните средства и обврски	47
4.2. Пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности	49
5. Ризик од несолвентност	51
5.1. Показатели за солвентноста и капитализираноста на банкарскиот систем	51
5.2. Движења и квалитет на сопствените средства на банкарскиот систем.....	53
5.3. Движења и структура на капиталните барања и слободниот капитал на банкарскиот систем.....	55
5.4. Стрес-тест симулации на отпорноста на банкарскиот систем на хипотетички шокови	58
6. Профитабилност	60
6.1. Движење и структура на приходите и расходите на банкарскиот систем	61
6.2. Движење на каматните стапки и каматниот распон на банкарскиот систем	65
6.3. Показатели за профитабилноста и ефикасноста на банките	65
АНЕКСИ	68

ГРАФИКОНИ

Графикон бр. 1 Сопственичка структура на обични (горе) и приоритетни (долу) акции на банкарскиот систем.....	9
Графикон бр. 2 Учество на странскиот капитал во вкупниот акционерски капитал на банките	10
Графикон бр. 3 Структура на поважните позиции од билансите на банките според доминантната сопственост на банките	10
Графикон бр. 4 Подружници на странски банки, број и учество во вкупната актива.....	10
Графикон бр. 5 Пазарно учество (актива) на банките според земјата на потекло на доминантниот акционер	11
Графикон бр. 6 Структура на капиталот по земји	11
Графикон бр. 7 Херфиндалов индекс	11
Графикон бр. 8 Показател ЦР5	12
Графикон бр. 9 Учество на поединечните банки во вкупната актива на банкарскиот систем	12
Графикон бр. 10 Квартален раст на активата, во милиони денари	13
Графикон бр. 11 Раст на активата, во %.....	13
Графикон бр. 12 Квартален (горе) и годишен (долу) раст на портфолиото на хартии од вредност, во %	15
Графикон бр. 13 Структура на портфолиото на хартии од вредност	15
Графикон бр. 14 Пласмани кај банки и други финансиски институции, квартална промена во %.....	16
Графикон бр. 15 Обврски (горе) кон и побарувања (долу) од нерезиденти	16
Графикон бр. 16 Кредити на нефинансиските субјекти.....	17
Графикон бр. 17 Стапки на раст на кредитите на нефинансиските субјекти	17
Графикон бр. 18 Квартална (горе) и годишна (долу) динамика на кредитите според сектори	18
Графикон бр. 19 Структура на кредитите според сектори	18
Графикон бр. 20 Квартална (горе) и годишна (долу) динамика на кредитите според валути	19
Графикон бр. 21 Валутна структура на вкупните кредити (горе) и на кредитите според сектори (долу)	19
Графикон бр. 22 Квартална (горе) и годишна (долу) динамика на кредитите според рочноста	20
Графикон бр. 23 Структура на кредитите според рочноста.....	20
Графикон бр. 24 Стапка на нефункционалните кредити, по сектори	21
Графикон бр. 25 Стапка на нефункционалните кредити, по валути	21
Графикон бр. 26 Просечна пондерирана каматна стапка и рочност на новоодобрените кредити на претпријатијата (горе) и домаќинствата (долу)	22
Графикон бр. 27 Депозити на нефинансиските субјекти.....	23
Графикон бр. 28 Квартален и годишен раст на депозитите	23
Графикон бр. 29 Квартална (горе) и годишна (долу) динамика на депозитите според сектори	24
Графикон бр. 30 Секторска структура на депозитите	24
Графикон бр. 31 Квартална (горе) и годишна (долу) динамика на депозитите според валути	25
Графикон бр. 32 Валутна структура на депозитите	25

Графикон бр. 33 Квартална (горе) и годишна (долу) динамика на депозитите според рочноста	26
Графикон бр. 34 Рочна структура на депозитите.....	26
Графикон бр. 35 Состојби на вкупната кредитна изложеност	27
Графикон бр. 36 Месечна промена кредитите	28
Графикон бр. 37 Состојба, квартална и годишна стапка на промена на нефункционалните кредити	28
Графикон бр. 38 Премин на кредитната изложеност од редовен во нефункционален статус во текот на кварталите - правни лица (горе) и физички лица (долу)	29
Графикон бр. 39 Стапка на нефункционалните кредити и други показатели за кредитниот ризик	30
Графикон бр. 40 Показатели за кредитниот ризик од претпријатијата (лево) и домаќинствата (десно).....	30
Графикон бр. 41 Покриеност на нефункционалните кредити со пресметана исправка на вредноста и посебна резерва	31
Графикон бр. 42 Реструктурирана, пролонгирана и нето отпишана изложеност	31
Графикон бр. 43 Учество на необезбедената изложеност во вкупната кредитна изложеност кон нефинансиски субјекти.....	32
Графикон бр. 44 Кредитна изложеност според месечните примања на кредитокорисниците (физички лица).....	32
Графикон бр. 45 Валутна структура на ликвидните средства на банките.....	35
Графикон бр. 46 Годишна стапка на промена на ликвидните средства	35
Графикон бр. 47 Ликвидни средства на банките според финансиските инструментите коишто ги сочинуваат.....	36
Графикон бр. 48 Показатели за ликвидноста на банкарскиот систем.....	36
Графикон бр. 49 Показатели за ликвидност на банкарскиот систем според валутата - денари (горе) и девизи (долу)	37
Графикон бр. 50 Промена на ликвидните средства / промена на вкупните извори на средства на квартална основа (горе) и на годишна основа (долу).....	38
Графикон бр. 51 Структура на парични приливи и одливи на банкарскиот систем.....	39
Графикон бр. 52 Избрани показатели за ликвидноста за поединечните банки.....	40
Графикон бр. 53 Апсолутна големина (горе) и структура (долу) на средствата и обврските на банките според договорната преостаната рочност	41
Графикон бр. 54 Збирна (кумулятивна) разлика меѓу средствата и обврските со договорна преостаната рочност до 30 дена и до една година	42
Графикон бр. 55 Резултати од симулацијата за повлекување 20% од депозитите на домаќинствата (горе) и за повлекување на депозитите на дваесетте најголеми депоненти (долу).....	43
Графикон бр. 56 Квартална апсолутна (лево) и процентуална (средина) промена и годишна промена (десно) на активата и пасивата со валутна компонента.....	44
Графикон бр. 57 Јаз меѓу активата и пасивата со валутна компонента/ сопствени средства на банките	44
Графикон бр. 58 Структура на јазот меѓу активата и пасивата со валутна компонента	45
Графикон бр. 59 Јаз меѓу активата и пасивата со валутна компонента, по валути.....	46
Графикон бр. 60 Сооднос на агрегатната девизна позиција и сопствените средства, по одделни банки	46

Графикон бр. 61 Структура на каматочувствителните средства и обврски според типот на каматната стапка.....	47
Графикон бр. 62 Јаз меѓу каматочувствителните средства и обврски, според типот на каматните стапки	48
Графикон бр. 63 Каматочувствителни средства (горе) и обврски (долу), според типот на каматните стапки.....	48
Графикон бр. 64 Апсолутен износ на каматочувствителните средства и обврски и јазот според рочната структура и типот на каматните стапки	49
Графикон бр. 65 Нето пондерирана вредност и однос на вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности и сопствените средства, според типот на каматните стапки	50
Графикон бр. 66 Сооднос меѓу вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности и сопствените средства, според типот на каматната стапка, валутата и рочните сегменти.....	50
Графикон бр. 67 Показатели за солвентност и придонес на одделните компоненти во кварталната промена на показателите.....	51
Графикон бр. 68 Стапка на адекватност на капиталот, по поединечна банка	52
Графикон бр. 69 Годишни промени на избрани ставки од сопствените средства (горе) и структура на сопствените средства (долу)	54
Графикон бр. 70 Годишна, апсолутна и процентуална промена (горе) и структура (долу) на сопствените средства, според употребата за покривање на одделните ризици	55
Графикон бр. 71 Учество на активата пондерирана според кредитниот ризик и на капиталните барања за кредитниот ризик во нето кредитната изложеност	56
Графикон бр. 72 Апсолутен пораст на главните приходи и расходи, во однос на истиот период претходната година.....	61
Графикон бр. 73 Структура на вкупните приходи	62
Графикон бр. 74 Секторска структура на приходите (лево) и расходите (десно) од камати.....	62
Графикон бр. 75 Користење на вкупните приходи.....	63
Графикон бр. 76 Исправка на вредноста на финансиските средства (во милиони денари).....	63
Графикон бр. 77 Влијание на исправката на вредноста и посебната резерва врз висината на добивката	64
Графикон бр. 78 Структура на оперативните трошоци	64
Графикон бр. 79 Движење на активните (горе) и пасивните (долу) каматни стапки	65
Графикон бр. 80 Каматен распон	65
Графикон бр. 81 Нето каматна маргина	67
Графикон бр. 82 Нето каматна маргина, по поединечни банки.....	67

ТАБЕЛИ

Табела бр. 1 Структура на активата и пасивата на ниво на банкарскиот систем.....	14
Табела бр. 2 Стапка на адекватност на капиталот, пред и по симулациите	33
Табела бр. 3 Останати резултати од симулациите.....	33
Табела бр. 4 Извори на финансирање на банките.....	37
Табела бр. 5 Учество на активата и пасивата со валутна компонента во вкупната актива	45
Табела бр. 6 Структура на активата и пасивата со валутна компонента, по валути ..	46

Табела бр. 7 Отворена девизна позиција по одделни валути во однос на сопствените средства на банките	47
Табела бр. 8 Капитални барања за кредитниот ризик, според типот на клиент и пондерот на ризичност	56
Табела бр. 9 Движења на капиталот потребен за покривање на валутниот ризик, според нето девизните позиции по одделни валути	57
Табела бр. 10 Резултати од стрес-тест симулациите за отпорноста на банкарскиот систем и одделните банки на хипотетички шокови, со состојба на 30.6.2012 година	59
Табела бр. 11 Резултати од стрес-тест симулациите за отпорноста на банкарскиот систем и одделните банки на хипотетички шокови, со состојба на 30.6.2012 година	60
Табела бр. 12 Показатели за профитабилноста и ефикасноста во работењето	66

Резиме

Движењата во банкарскиот систем во вториот квартал од 2012 година, особено кај депозитите, во голема мера беа условени од движењата кај поголемите банки, предизвикани од трансакциите на нивните големи клиенти. Имено, имајќи ја предвид големината и структурата на македонскиот банкарски систем, секоја позначителна промена во структурата и обемот на средствата или обврските кај поголемите банки или кај некој од поголемите клиенти на банките, може да ги определи трендовите на ниво на целиот банкарски систем. Таков беше случајот и во вториот квартал од 2012 година, кога исплатата на дивидендата од страна на една поголема компанија го определи благиот квартален пад од 0,1% на депозитите од нефинансиските субјекти, главно со валутна компонента. Од друга страна, се засили интересот на домаќинствата за штедење во денари и на подолг рок. Анализирани историски наназад, за првпат од 2007 година, на крајот на вториот квартал од 2012 година денарските депозити ја зазедоа главната позиција во валутната структура на депозитите (со учество од 50,7%).

Намалувањето на депозитите на нефинансиските субјекти го услови забавениот раст на активата на ниво на банкарскиот систем. Кредитната активност продолжи да расте, а нејзината квартална стапка на раст забрза во однос на претходниот квартал, при што се забележа зголемување на кредитирањето на домаќинствата, коешто се задржа и во јули 2012 година. Сепак, годишните стапки на промена на кредитната активност покажуваат нејзин забавен раст.

Кредитниот ризик на кој се изложени банките, искажан преку стапката на нефункционалните кредити, се намали главно заради наплатата на нефункционалните кредити од претпријатија, што значително го забави нивниот раст (0,4% во вториот квартал од 2012 во споредба со растот од 5,0% остварен во првиот квартал од годината и 1,9% во вториот квартал од 2011). Меѓутоа, наплатата на нефункционалните кредити се должи на наплата преку преземање на обезбедувањето, а не е резултат на подобрата кредитна способност на овие клиенти. Потврда за ваквиот заклучок е годишниот раст на стапката на нефункционалните кредити од 0,7 процентни поени, како и растот на нефункционалните кредити остварен во јули 2012 година, којшто предизвика зголемување на стапката на нефункционалните кредити за 0,8 процентни поени.

Наплатата на нефункционалните кредити имаше влијание и врз профитабилноста на целиот банкарски систем во првата половина од годината, кога износот на ослободената исправка на вредноста, заедно со растот на нето каматниот приход, придонесоа за остварување на значително повисока добивка во однос на добивката остварена во истиот период од претходната година. Подобрувањето на профитабилното работење на банките беше проследено и со подобрување на нивната оперативна ефикасност.

Во вториот квартал од 2012 година дојде до извесно намалување на ликвидната актива со која располагаат банките, но и до пренасочување на дел од нивните вложувања во благаянички записи кон вложувања во државни хартии од вредност, како и кон кредити на приватниот сектор. Ваквите промени на одреден начин се поврзуваат со промените во оперативната рамка на монетарната политика на Народната банка, коишто овозможува поголема флексибилност на банките во изборот на инструментите за управување со

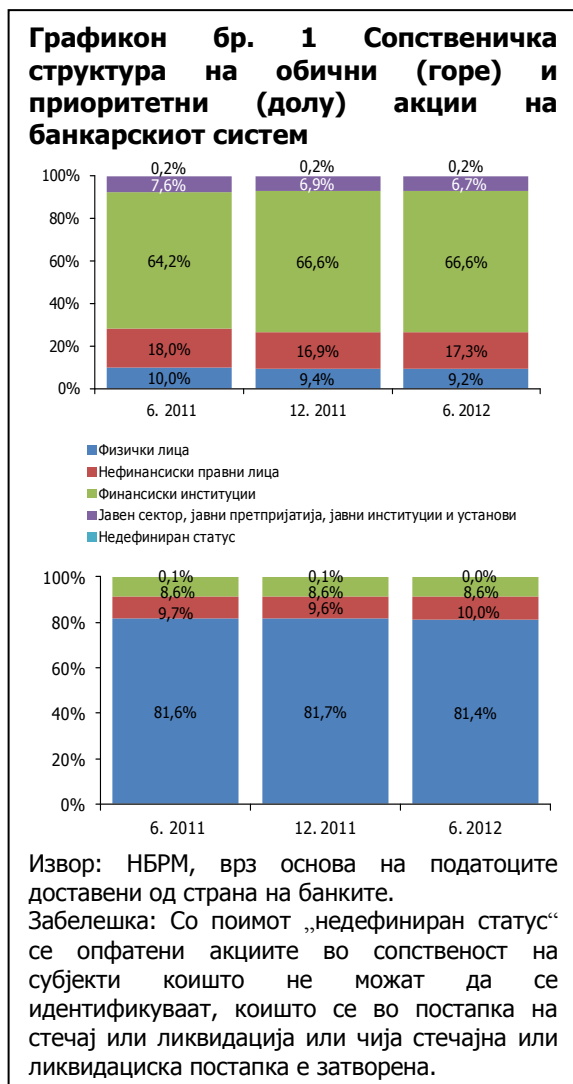
ликвидноста. И покрај кварталното намалување на ликвидната актива, на годишна основа таа бележи раст од 9,0%, со што ликвидноста, заедно со солвентноста на банките, останува на високо ниво и придонесува за одржување на отпорноста на банкарскиот систем, мерена преку спроведените стрес-тестирања. Солвентноста на банкарскиот систем, изразена преку стапката на адекватност на капиталот, остана висока и на крајот на вториот квартал изнесувајќи 17,4%.

I. Структура на банкарскиот систем

1. Број на банки и сопственичка структура на банкарскиот систем

На 30.6.2012 година, бројот на банките во Република Македонија изнесува седумнаесет и е непроменет во споредба со 31.3.2012 година.

Најавеното присојединување на „Зираат банка“ АД Скопје кон „Халк банка“ АД Скопје, ќе доведе до намалување на бројот на банките за еден до крајот на годината. Со присојединувањето, ќе продолжи вршењето банкарски активности преку една, поголема банка, наместо преку две банки коишто се во државна сопственост на Република Турција. Воедно, ќе се намали бројот на малите банки, ќе зајакне учеството на групата средни банки, но и ќе се намали бројот на банките во доминантна странска сопственост и бројот на подружниците на странски банки.

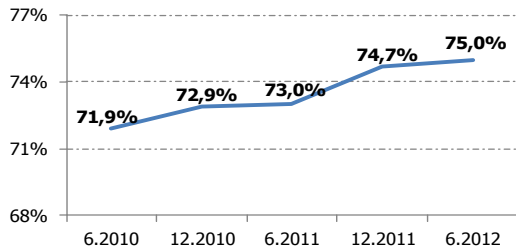
Во првото полугодие¹, сопственичката структура на банкарскиот систем остана речиси непроменета. Финансиските институции и натаму имаат најголемо учество во сопственичката структура на обичните акции, додека доминантни сопственици на приоритетните акции се физичките лица. Докапитализацијата на една банка извршена во првиот квартал од 2012 година² предизвика пораст на учеството на нефинансиските правни лица за 0,4 процентни поени во сопственичката структура на обичните акции.

¹ Сопственичката структура на банките се анализира врз основа на полугодишни податоци доставени од страна на банките.

² Во првиот квартал од годината беа извршени докапитализации на две банки. Кај едната банка докапитализацијата беше извршена од матичното лице (нефинансиско лице коешто учествува со 87,5% во вложувањата врз основа на докапитализација) и од Европската банка за обнова и развој. Кај втората банка докапитализацијата во целост беше извршена од страна на матичното лице (финансиска институција), но тоа не предизвика позначителни промени во учеството на финансиските лица во структурата на обичните акции.

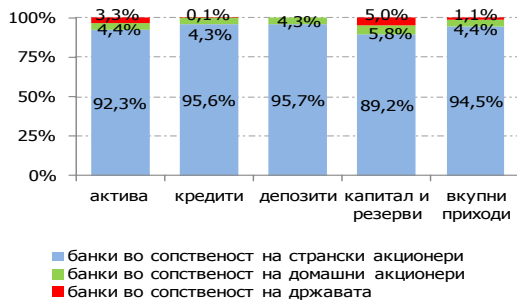
Графикон бр. 2 Учество на странскиот капитал во вкупниот акционерски капитал на банките

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Докапитализациите доведоа до пораст на учеството на странскиот капитал во вкупниот капитал за 0,3 процентни поени, со што **странскиот капитал уште повеќе ја зајакна својата главна позиција во сопственичката структура на банкарскиот систем** (75% од вкупниот акционерски капитал).

Графикон бр. 3 Структура на поважните позиции од билансите на банките според доминантната сопственост на банките

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Банките во доминантна сопственост на странски акционери се најзастапени во сите поважни билансни позиции, со учество коешто се движи од 89,2% кај капиталот и резервите до 95,7% кај вкупните депозити.

Графикон бр. 4 Подружници на странски банки, број и учество во вкупната актива

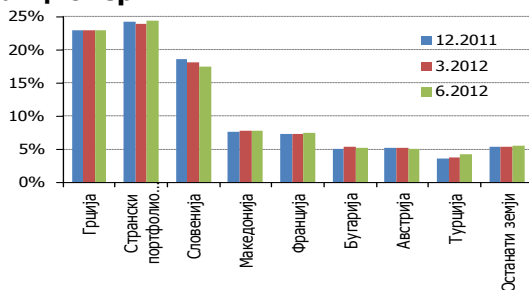

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Од вкупно тринаесет банки коишто се во странска доминантна сопственост, **осум се подружници на странски банки**. И покрај тоа што во последните три квартали пазарното учество на овие банки се намалува, тоа сепак постојано се одржува на нивото околу 60%.

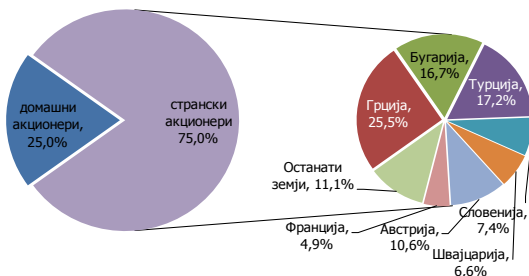
Графикон бр. 5 Пазарно учество (актива) на банките според земјата на потекло на доминантниот акционер

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Поединечно по земја, банките во доминантна сопственост на акционери од Грција и Словенија учествуваат со 22,9% и 17,5%, соодветно, во вкупната актива на банкарскиот систем, додека учеството на странските портфолио-инвеститори³ изнесува 24,4%. Пазарното учество на банките во доминантна сопственост на домашните акционери изнесува 7,7%.

Графикон бр. 6 Структура на капиталот по земји

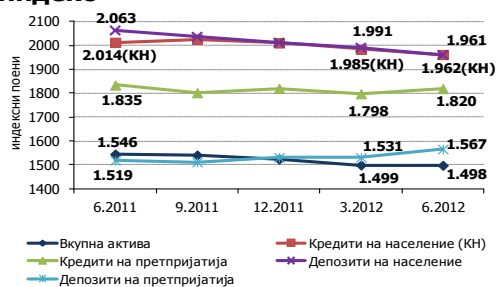

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Капиталот на банките којшто потекнува од земјите од Европската унија учествува со 71,8% во вкупниот странски капитал во банкарскиот сектор. Во споредба со 31.12.2011 година, ова учество се зголеми за 0,8 процентни поени како резултат на зголемувањето на капиталот со потекло од Австрија, при што дојде до намалување на учеството на капиталот од Турција и Швајцарија (за 0,6 и 0,2 процентни поена).

2. Концентрација и пазарно учество на банките

Графикон бр. 7 Херфиндалов индекс

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Концентрацијата во банкарскиот систем е висока но, главно, покажува надолни движења. Според Херфиндаловиот индекс⁴, концентрацијата е главно во прифатливите граници, освен кај активностите со населението, каде што е високо но сепак бележи тренд на намалување во последните неколку квартали.

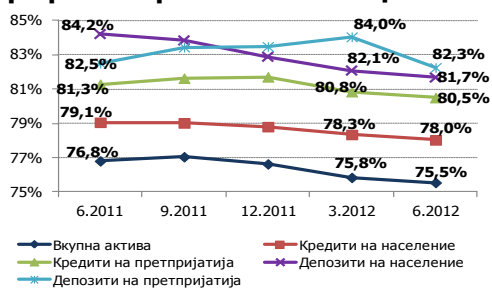
³ Банки коишто се во доминантна странска сопственост, но во кои отсуствува стратегиски инвеститор.

⁴ Херфиндал-индексот се пресметува според формулата $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$, каде што S е учеството на секоја банка

во вкупниот износ на категоријата којашто се анализира (на пример: вкупна актива, вкупни депозити итн.), а n е вкупниот број на банки во системот. Кога индексот се движи во интервал од 1.000 единици до 1.800 единици, нивото на концентрација во банкарскиот систем се смета за прифатливо.

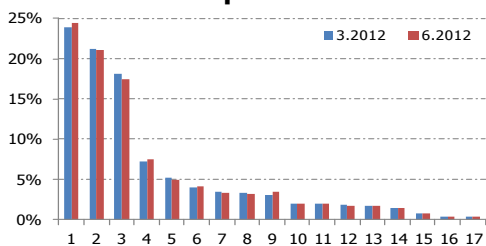
Графикон бр. 8 Показател ЦР5

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Високата концентрација се потврдува и преку показателот ЦР5⁵, којшто се движи во интервал од 75,5% за вкупната актива, до 82,3% за депозитите на претпријатијата.

Графикон бр. 9 Учество на поединечните банки во вкупната актива на банкарскиот систем

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Поголемиот дел од вкупната актива на банкарскиот систем е сконцентриран кај трите големи банки (63,1%), со што се потврдува високата концентрација во банкарскиот систем. Осум банки имаат поединечно учество до 2% од вкупната актива на банките, а нивната вкупна актива заедно зафаќа само 10,4% од активата на банкарскиот систем.

⁵ Показателот ЦР5 го претставува учеството на активата (односно категоријата којашто се анализира, на пример кредити на претпријатијата итн.) на петте банки со најголема актива (односно категоријата којашто се анализира) во вкупната актива (односно категоријата којашто се анализира) на банкарскиот систем.

II. Активности на банките

1. Актива на банкарскиот систем

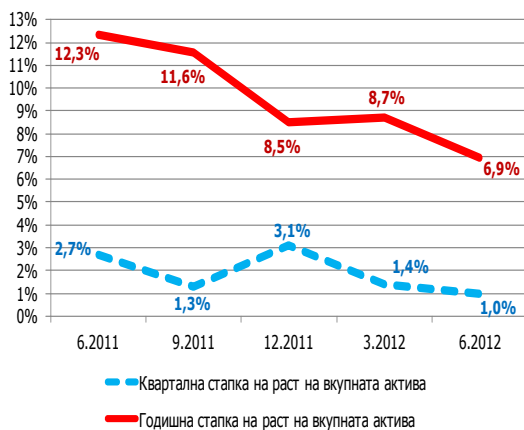
Графикон бр. 10 Квартален раст на активата, во милиони денари

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

На 30.6.2012 година, **вкупната актива на банкарскиот систем изнесуваше 339.165 милиони денари** (анекс бр. 1).

Графикон бр. 11 Раст на активата, во %

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забавувањето на растот на активата коешто започна во првиот квартал од 2012 година, продолжи во вториот квартал. На крајот на вториот квартал од 2012 година, стапките на раст на активата (кварталната и годишната) се најниски во споредба со стапките на раст остварени во последните десетина квартали. Забавувањето на растот на активата на банките пред сè е поради забавениот раст на депозитната активност (во вториот квартал од 2012 година депозитите дури остварија и минимален пад од 0,1%).

Во вториот квартал од 2012 година, растот на активата беше определен од растот на бруто-кредитите на нефинансиските субјекти (подетално во делот за кредитната активност).

Табела бр. 1 Структура на активата и пасивата на ниво на банкарскиот систем

Биланс на состојба	Износ во милиони денари			Структура			Промена 30.6.2012/31.3.2012		Промена 30.6.2012/30.6.2011	
	30.6.2011	31.3.2012	30.6.2012	30.6.2011	31.3.2012	30.6.2012	Апсолутна промена	Во проценти	Апсолутна промена	Во проценти
Парични средства и средства на сметка кај НБРМ	44.348	33.140	36.971	14,0%	9,9%	10,9%	3.832	11,6%	-7.377	-16,6%
Вложувања во хартии од вредност	36.975	58.716	55.135	11,7%	17,5%	16,3%	-3.581	-6,1%	18.160	49,1%
Пласмани кај банки и други финансиски институции	41.836	42.199	38.804	13,2%	12,6%	11,4%	-3.394	-8,0%	-3.032	-7,2%
Кредити на нефинансиски субјекти (нето)	176.679	183.597	188.909	55,7%	54,7%	55,7%	5.312	2,9%	12.230	6,9%
Бруто кредити на нефинансиски субјекти	196.504	206.566	212.084	62,0%	61,5%	62,5%	5.517	2,7%	15.580	7,9%
<i>Акумулирана амортизација на кредити на нефинансиски субјекти</i>	(775)	(883)	(905)	-	-	-	-22	2,5%	-130	16,8%
<i>Исправка на вредноста на кредити на нефинансиски субјекти</i>	(19.050)	(22.086)	(22.269)	-	-	-	-183	0,8%	-3.219	16,9%
Пресметана камата и останата актива	9.247	10.144	11.489	2,9%	3,0%	3,4%	1.344	13,3%	2.242	24,2%
Основни и нематеријални средства	8.076	8.038	7.901	2,5%	2,4%	2,3%	-137	-1,7%	-175	-2,2%
Неиздвоена исправка на вредноста	-0,01	0	-44	0,0%	0,0%	0,0%	-44	-	-44	-
Вкупна актива	317.162	335.833	339.165	100,0%	100,0%	100,0%	3.331	1,0%	22.003	6,9%
Депозити од банки и останати финансиски институции	17.204	13.654	15.006	5,4%	4,1%	4,4%	1.352	9,9%	-2.198	-12,8%
Депозити на нефинансиски субјекти	220.114	237.389	237.156	69,4%	70,7%	69,9%	-232	-0,1%	17.042	7,7%
Обврски по кредити (краткорочни и долгорочни)	30.475	31.418	32.364	9,6%	9,4%	9,5%	946	3,0%	1.888	6,2%
Обврски врз основа на субординирани и хибридни инструменти	7.231	7.786	7.803	2,3%	2,3%	2,3%	17	0,2%	572	7,9%
Останата пасива	6.576	6.480	6.775	2,1%	1,9%	2,0%	295	4,6%	199	3,0%
Посебна резерва за вонбилансни побарувања и останати резервирања	706	800	834	0,2%	0,2%	0,2%	33	4,2%	128	18,1%
Капитал и резерви	34.856	38.307	39.228	11,0%	11,4%	11,6%	920	2,4%	4.372	12,5%
Вкупна пасива	317.162	335.833	339.165	100,0%	100,0%	100,0%	3.331	1,0%	22.003	6,9%

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

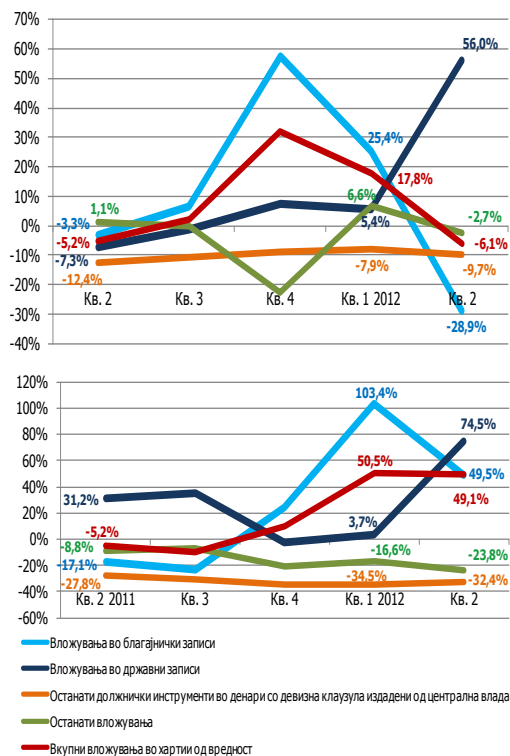
Забелешка: Позицијата „пласмани кај централната банка“ од анексот бр. 1, во оваа табела е вклучена во позицијата „Парични средства и средства на сметка кај НБРМ“.

Во рамки на активата, најголем квартален пад забележа износот на **вложувањата на банките во хартии од вредност** за 3.581 милион денари. Во нивни рамки, вложувањата во благајнички записи се намалија за 11.696 милиони денари, а вложувањата во државни записи се зголемија за 8.212 милиони денари. Ваквите структурни и квантитативни промени во одреден обем се должат на промените во оперативната рамка за спроведување на монетарната политика⁶, првенствено заради намалувањето на фреквенцијата на аукциите и ограничувањето на понудениот износ на благајничките записи.

⁶ Почнувајќи од април 2012 година Народната банка направи промена во оперативната рамка за спроведување на монетарната политика.

Графикон бр. 12 Квартален (горе) и годишен (долу) раст на портфолиото на хартии од вредност, во %

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Сепак, во споредба со јуни претходната година, вложувањето на банките во благајнички записи забележа раст од 9.503 милиони денари и придонес од 52,3% во годишниот раст на портфолиото на хартии од вредност, додека државните записи пораснаа за 9.763 милиони денари.

Графикон бр. 13 Структура на портфолиото на хартии од вредност

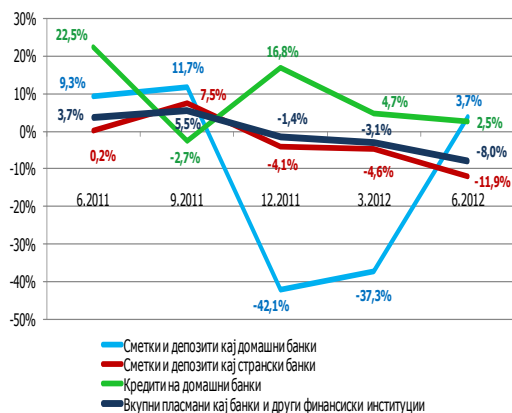

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

И покрај намалувањето на нивното учество, предизвикано од надолното квартално движење, благајнички записи сè уште се најзастапени во структурата на портфолиото на хартии од вредност на банките.

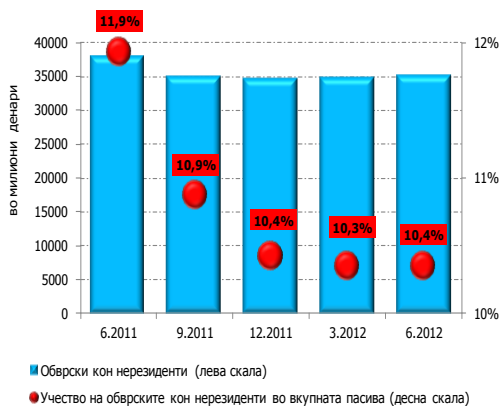

Графикон бр. 14 Пласмани кај банки и други финансиски институции, квартална промена во %

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 15 Обврски (горе) кон и побарувања (долу) од нерезиденти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Пласманите кај банки и други финансиски институции исто така забележаа квартално намалување. Ваквото движење произлезе целосно од намалените депозити во странски банки до еден месец (за 4.241 милион денари).

За разлика од претходните периоди, кога носител на растот на изворите на финансирање беа депозитите од нефинансиски лица, во вториот квартал од 2012 година, **растот на изворите на банките произлезе од зголемувањето на депозитите од банки⁷** (придонес од 40,6%) **и зголемувањето на кредитите коишто ги користат банките** (придонес од 28,4%). Во вториот квартал од 2012 година, кредитите коишто ги користат банките се зголемија за 946 милиони денари или 3,0%, пред сè како резултат на растот на обврските врз основа на репо-трансакции со Народната банка и зголемувањето на обврските врз основа на кредити од МБПР.

Во вториот квартал од 2012 година продолжи да се намалува учеството на побарувањата и обврските на банките од/кон нерезидентите. Обврските кон нерезиденти забележаа зголемување од 353 милиони денари, или за 1,0% (поради растот на депозитите на нерезидентите - финансиски институции, од 1.396 милиони денари или 32,3% и намалувањето на обврските врз основа на кредити кон нерезидентите за 1.203 милиони денари, или 6,6%), но сепак нивното учество во вкупната активата се намали.

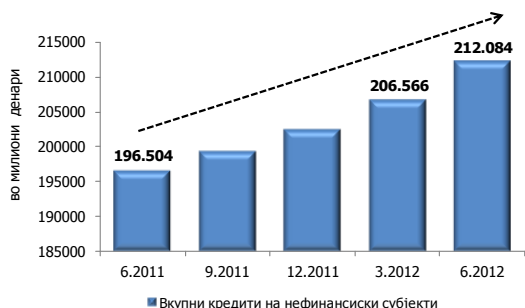
Намалените пласмани кај странските банки беа основната причина за намалувањето на побарувањата од нерезидентите (за 3.256 милиони денари, или 10,4%).

⁷ Коешто во целост се должи на зголемувањето на краткорочните (обновливи) девизни депозити од матичното лице на една од банките.

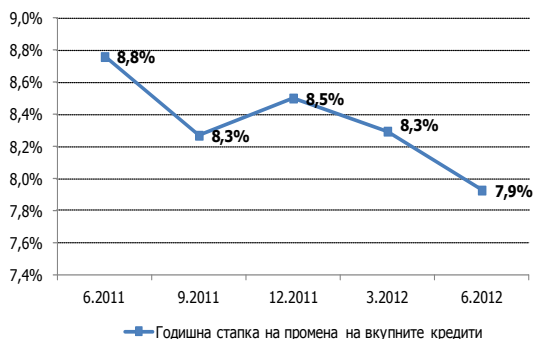
2. Кредити на нефинансиските субјекти

Графикон бр. 16 Кредити на нефинансиските субјекти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 17 Стапки на раст на кредитите на нефинансиските субјекти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Кредитната активност на банките продолжи да расте и во вториот квартал од 2012 година. Овој тренд се задржа и во јули 2012 година, за разлика од август кога се забележа надолно движење на кредитите поради отплата на поголем кредит од страна на едно претпријатие.

Дејностите „индустрија“ и „трговија на големо и мало“ ја задржаа главната позиција во определувањето на растот на кредитите на претпријатија и други клиенти како на годишна, така и на квартална основа, по кои следи дејноста „градежништво“.

Потрошувачките кредити и понатаму заземаат највисоко учество во кредитната активност кон домаќинствата и го условуваат како годишниот, така и кварталниот пораст на кредитната активност на домаќинствата. Кредитите за набавка и реновирање станбен и деловен простор и автомобилските кредити бележат негативни квартални стапки на промена (-0,6% и -8,2% соодветно), додека на годишна основа негативна стапка на промена покрај автомобилските кредити (-25,3%), забележаа и кредитните картички (-3,5%).

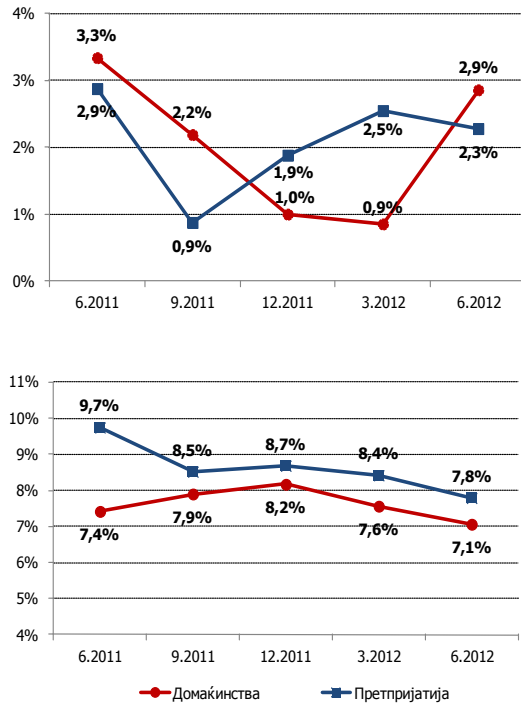
На 30.6.2012 година, кварталната стапка на раст на кредитите продолжи да забрзува, додека годишната стапка на раст имаше спротивно движење. Сепак, споредбата на кварталните стапки на раст за вториот квартал од 2011 и од 2012 година го потврдува забавениот раст на кредитирањето.

Со исклучок на две банки коишто забележаа пад на кредитите на квартална основа, стапката на раст на кредитите кај останатите банки се движеше од 0,2% до 57,5% (со медијана од 4,6% и третиот квинтил од 9,6%).

... кредити според секторот

Графикон бр. 18 Квартална (горе) и годишна (долу) динамика на кредитите според сектори

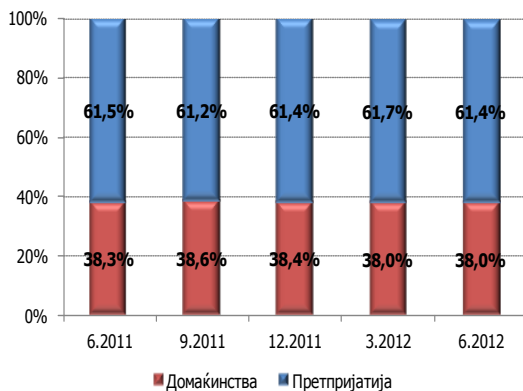

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

И покрај забавувањето на растот на кредитирањето на претпријатијата, сепак тоа е носител на кредитната активност на банките. Кредитите на претпријатија условија 60,4% од годишниот раст на кредитите.

Кварталните движења уште повеќе го истакнуваат забавувањето на растот на кредитирањето на претпријатијата. Во услови на забрзано кредитирање на домаќинствата во вториот квартал од 2012 година, дојде до приближување на придонесот на кредитите на домаќинствата и претпријатијата во вкупниот раст на кредитите (а во јули 2012 година, придонесот на кредитите на домаќинствата дури е и поголем од придонесот на претпријатијата).

Графикон бр. 19 Структура на кредитите според сектори

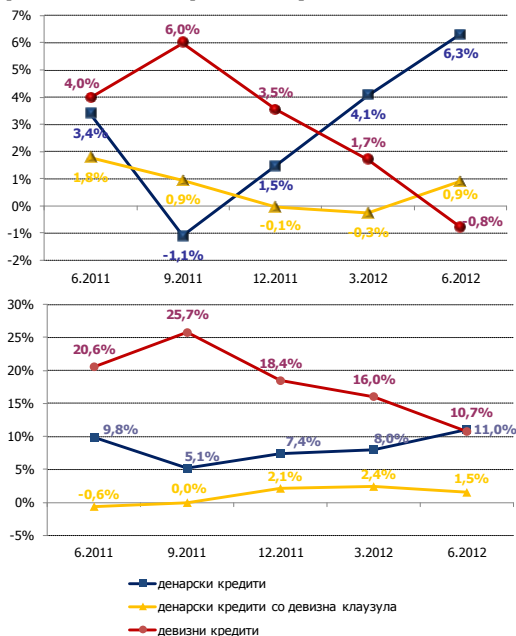
Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките. Забелешка: Во графиконот не се опфатени кредитите на другите клиенти поради нивното минимално учество.

Забавениот раст на кредитите на претпријатија услови намалување на нивното учество во структурата на кредитите според сектори за 0,3 процентни поени. Сепак, тие го задржаа најголемото учество од 61,4% во вкупните кредити (анекс бр. 5).

... кредити според валутата

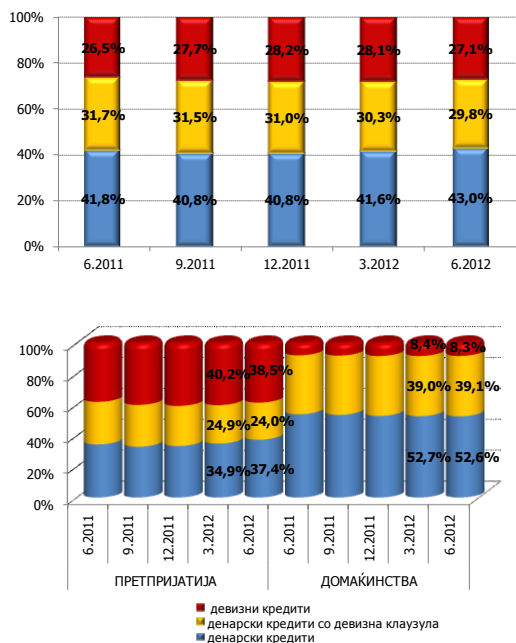
Графикон бр. 20 Квартална (горе) и годишна (долу) динамика на кредитите според валути

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забрзаниот раст на денарските кредити којшто започна во последниот квартал од 2011 година, уште повеќе се засили во вториот квартал на 2012 година. Истовремено, продолжи забавувањето на растот на кредитите во девизи, коишто дури остварија и негативна промена на крајот на јуни во однос на март 2012 година (надолното движење се задржа и во јули, 2012 година), што соодветствува со трендот во пасивата. **Со тоа, за разлика од претходните квартали кога во кредитниот раст беа најзастапени кредитите со валутна компонента, на 30.6.2012 придонесот на денарските кредити во вкупниот годишен раст на кредитите изнесуваше 58,1%.**

Графикон бр. 21 Валутна структура на вкупните кредити (горе) и на кредитите според сектори (долу)

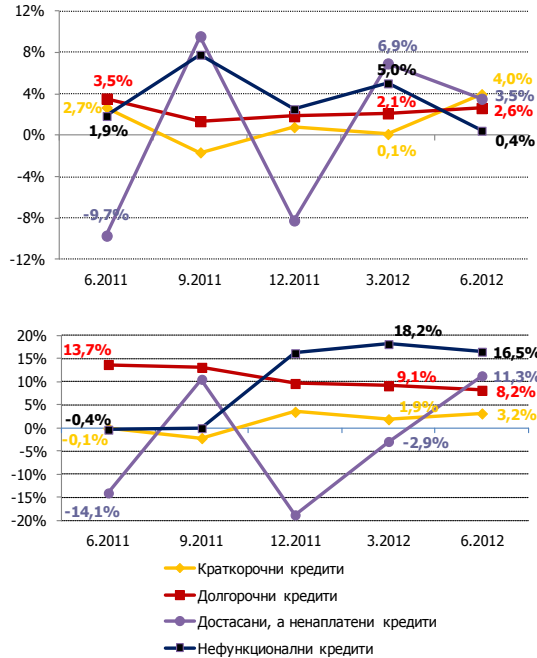
Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од банките.

Забрзаниот раст на денарските кредити доведе до зголемување на нивното учество во валутната структура на кредитите (анекс бр.5 и 5а), што продолжи и во јули 2012 година.

Според поодделните сектори, кај претпријатијата се зголемува значењето на денарското кредитирање, додека кај домаќинствата промените од аспект на валутната структура се незначителни (анекс бр. 5).

Графикон бр. 22 Квартална (горе) и годишна (долу) динамика на кредитите според рочноста

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Стапките на раст (годишната и кварталната) на нефункционалните кредити забележаа забавување, за што придонесе наплатата на побарувања од претпријатијата преку преземање на обезбедувањето (во висина од околу половина милијарда денари). Во однос на јуни претходната година, растот на нефункционалните кредити е речиси во целост условен од претпријатијата, додека во вториот квартал од 2012 година, (јуни во однос на март 2012), растот на нефункционалните кредити е условен од кредитите на домаќинства. Достасаните, а ненаплатени кредити бележат високи годишни и квартални стапки на раст, но нивниот раст во целост се однесува на кредитите кај кои доцнењето со намирувањето на обврските е најмногу до 30 дена и не би требало да биде причинител за натамошен раст на нефункционалните кредити.

Графикон бр. 23 Структура на кредитите според рочноста

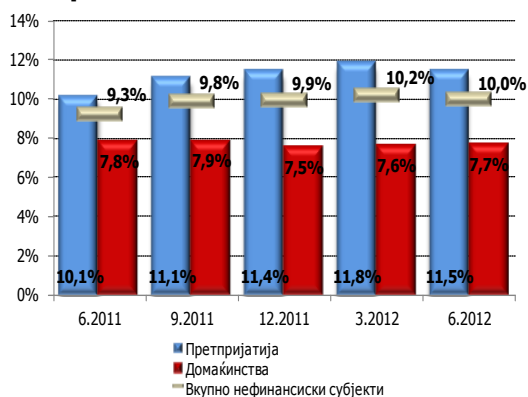
Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од банките.

Според рочноста, долгорочните кредити се најзастапени (анекс бр. 5 и 5а) и тие имаат најголем придонес во растот на кредитите на нефинансиските субјекти.

... нефункционални кредити

Графикон бр. 24 Стапка на нефункционалните кредити, по сектори

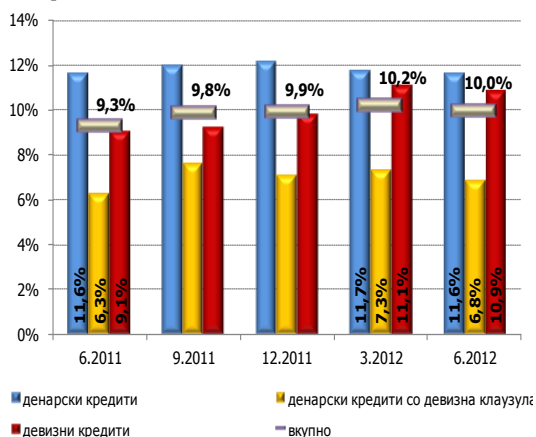
Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од банките.

Стапката на нефункционалните кредити⁸ (за нефинансиските субјекти)

незначително се намали во однос на претходниот квартал, и на 30.6.2012 година изнесува 10%. Нејзиното движењето главно е определено од движењето на нефункционалните кредити кај претпријатијата, бидејќи кај домаќинствата тие бележат мали промени.

Во јули 2012 година, нефункционалните кредити забележаа позначителен пораст (за 1.782 милиона денари или 8,4%) што речиси целосно се должеше на нефункционалните кредити на претпријатијата (денарски кредити со девизна клаузула).

Графикон бр. 25 Стапка на нефункционалните кредити, по валути

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од банките.

На 30.6.2012 година, стапката на нефункционални кредити е сè уште највисока кај денарските кредити, но постои тренд на приближување до стапката на нефункционалните девизни кредити.

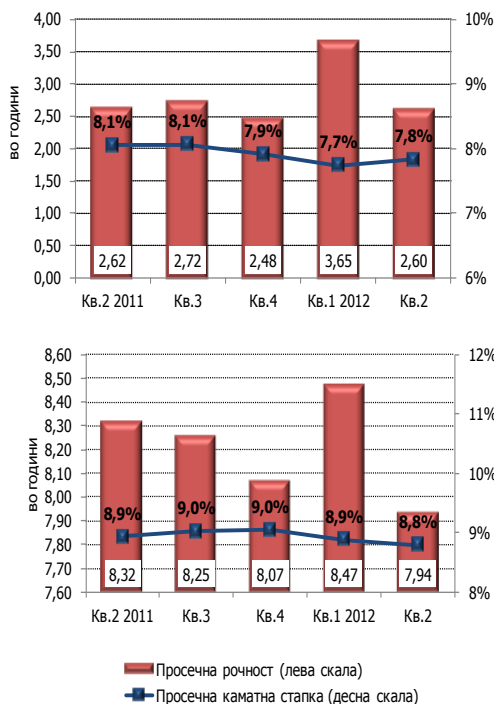
... каматна стапка и рочност на новоодобрените кредити

Во вториот квартал од 2012 година, просечните пондерирани каматни стапки на новоодобрените кредити забележаа незначителна промена во споредба со претходниот квартал (пораст кај новоодобрените кредити на претпријатијата, односно намалување кај новоодобрените

⁸ Стапката на нефункционални кредити претставува учество на нефункционалните кредити во вкупните кредити.

Графикон бр. 26 Просечна пондерирана каматна стапка и рочност на новоодобрените кредити на претпријатијата (горе) и домаќинствата (долу)

Извор: Народната банка, врз основа на податоците коишто ги пополнуваат банките во Кредитниот регистар.

кредити на домаќинствата, за по 0,1 процентен поен).

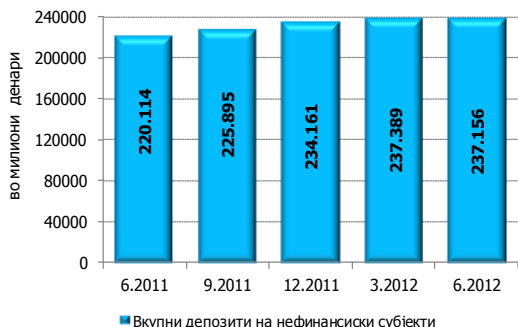
Сепак, согласно со резултатите од Анкетата за кредитната активност на банките спроведена во јули 2012 година, заострувањето на условите за кредитирање на корпоративниот сектор е условено од согледувањата на банките за ризиците (очекувањата за вкупната економска активност, очекувањата за перспективата на гранката на која ѝ припаѓа претпријатието и на перспективата на поединечните фирми, како и ризикот од неизвршување на обезбедувањето), а не од промената на каматната стапка, рочноста на кредитите или провизиите. Од друга страна, каматната стапка придонесува за олеснувањето на кредитните услови кај секторот „домаќинства“, а во помала мера потпомогнаа и олеснувањето на обврските за обезбедување, умереното намалување на провизиите и конкуренцијата од другите банки. Ризикот од неизвршување на обезбедувањето е посочен како фактор којшто делува за делумно заострување на кредитните услови на кредитите на домаќинствата.

Просечната рочност на новоодобрените кредити главно има надолен тренд и кај претпријатијата и кај домаќинствата.

3. Депозити на нефинансиските субјекти

Графикон бр. 27 Депозити на нефинансиските субјекти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

На 30.6.2012 година, депозитите на нефинансиските субјекти во банкарскиот систем изнесуваа **237.156 милиони денари**. За првпат по дванаесет квартали, во вториот квартал од 2012 година, иако минимално, сепак депозитите се намалија за 232 милиона денари (0,1%).

Графикон бр. 28 Квартален и годишен раст на депозитите

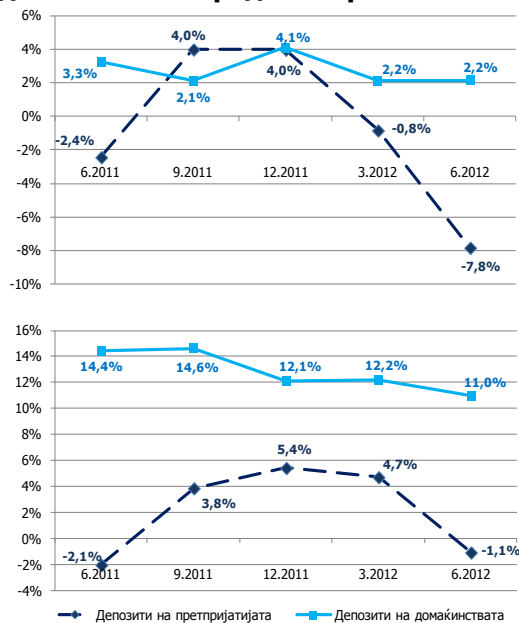
Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Годишната стапка на раст на депозитите (јуни 2012 во однос на јуни 2011) исто така забави.

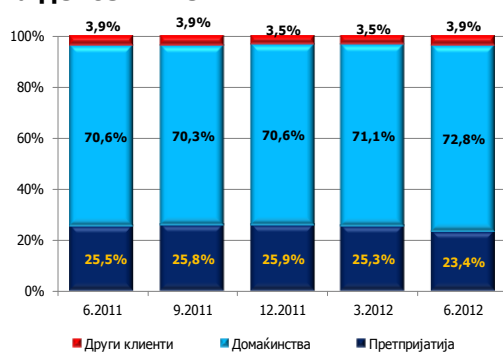
... депозити според секторот

Графикон бр. 29 Квартална (горе) и годишна (долу) динамика на депозитите според сектори

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 30 Секторска структура на депозитите

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Депозитите на претпријатијата забележаа позначително намалување (за 4.698 милиони денари или 7,8%) и со тоа се носители на негативното движење на вкупното депозитно јадро на банките во вториот квартал од 2012 година. Нивниот пад во најголем дел е резултат на намалувањето на краткорочните денарски депозити со девизна клаузула на претпријатијата. Овие движења не се должат на тенденции или движења карактеристични за целокупниот корпоративен или банкарски сектор, туку се предизвикани од промени кај едно правно лице⁹.

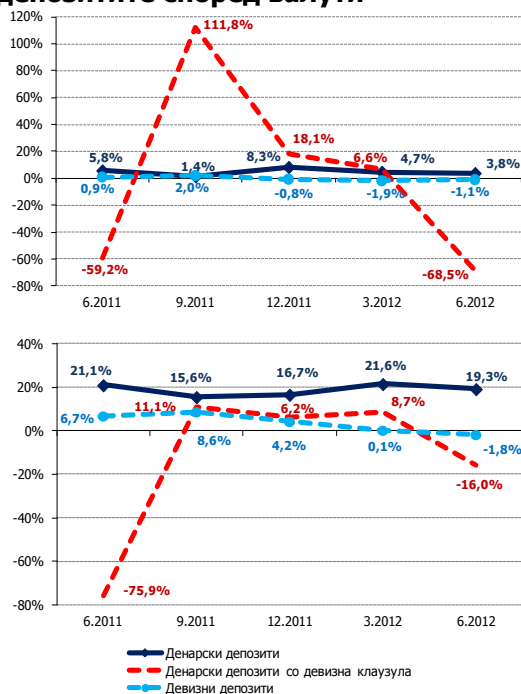
Во споредба со јуни претходната година, растот на депозитите на домаќинствата исто така забави. Сепак, кварталните стапки на раст покажуваат дека во вториот квартал од 2012 година се стабилизира динамиката на растот на овие депозити. Тоа е особено значајно имајќи предвид дека депозитите на домаќинствата преовладуваат во секторската структура на депозитното јадро на банките (во вториот квартал депозитите на домаќинствата се зголемија за 3.658 милиони денари).

⁹ Исплата на дивиденда.

... депозити според валутата

Графикон бр. 31 Квартална (горе) и годишна (долу) динамика на депозитите според валути

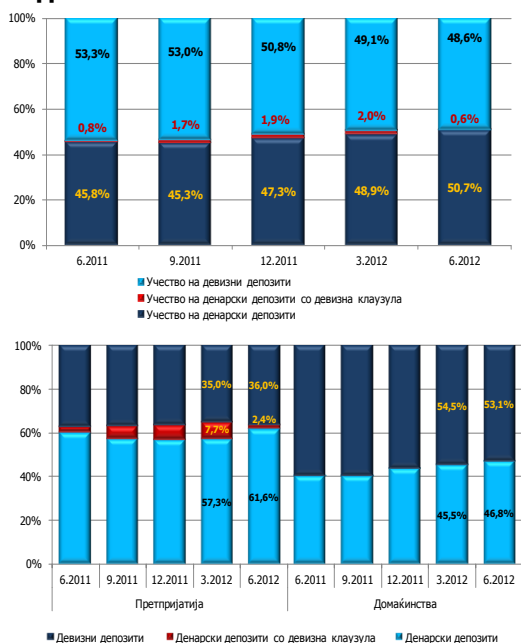

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Зголемениот интерес на депонентите за штедење во домашната валута продолжи и во вториот квартал од 2012 година. Тоа придонесе за квартален раст на денарските депозити од 4.367 милиони денари, во однос на кварталното намалување на девизните депозити (за 3.332 милиона денари). Притоа, околу половина од растот на денарското штедење е резултат на денарското штедење на домаќинствата на долг рок, додека другата половина се должи на растот на денарските депозити на претпријатија на краток рок.

Падот на девизните депозити беше најизразен кај девизните депозити по видување на претпријатијата. Намалување се забележа и кај краткорочните девизни депозити, што е поврзано со споменатата исплата на дивиденда. Исто така, и позначителниот пад на денарските депозити со девизна клаузула (пред сè на краток рок), е последица на исплата на дивиденда од страна на една голема компанија.

Графикон бр. 32 Валутна структура на депозитите

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Иако забавено, денарските депозити продолжија да растат и на годишна основа. За разлика од нив, годишните стапки на промена на денарските депозити со девизна клаузула и девизните депозити беа негативни.

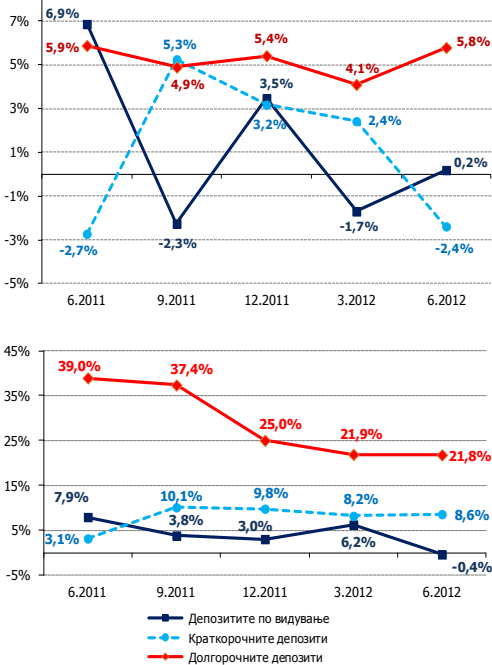
За првпат од последниот квартал од 2007 година, денарските депозити ја презедоа главната позиција во валутната структура на депозитите на нефинансиските субјекти.

Според одделните сектори, и кај претпријатијата и кај домаќинствата се зголемува значењето на денарските депозити (анекс бр. 8).

... депозити според рочноста

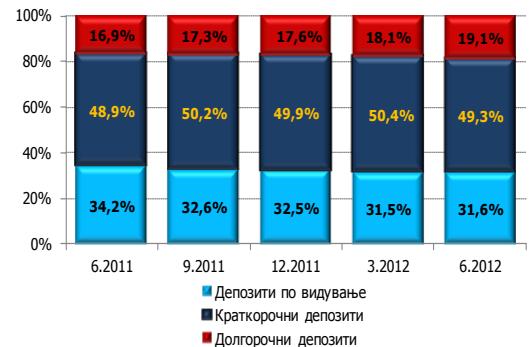
Графикон бр. 33 Квартална (горе) и годишна (долу) динамика на депозитите според рочноста

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во споредба со депозитите на пократок рок, долгорочните депозити остваруваат највисоки стапки на раст, што придонесува за постепено зголемување на нивното учество во рочната структура на депозитите. Долгорочните депозити остварија квартален раст од 2.484 милиони денари, наспроти кварталното намалување на краткорочното штедење за 2.858 милиони денари. Растот на долгорочните депозити се темели врз долгорочните денарски депозити на домаќинствата. Од друга страна, намалувањето на краткорочните депозити целосно произлезе од намалувањето на краткорочните депозити на претпријатијата, и тоа во најголем дел кај денарските депозити со девизна клаузула (за 3.284 милиони денари), но и девизните депозити, што е поврзано со споменатата исплата на дивиденда.

Графикон бр. 34 Рочна структура на депозитите

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Краткорочните депозити преовладуваат во рочната структура на вкупните депозити, и покрај намалувањето на нивното структурно учество во вториот квартал од 2012 година (анекс бр. 8 и 9).

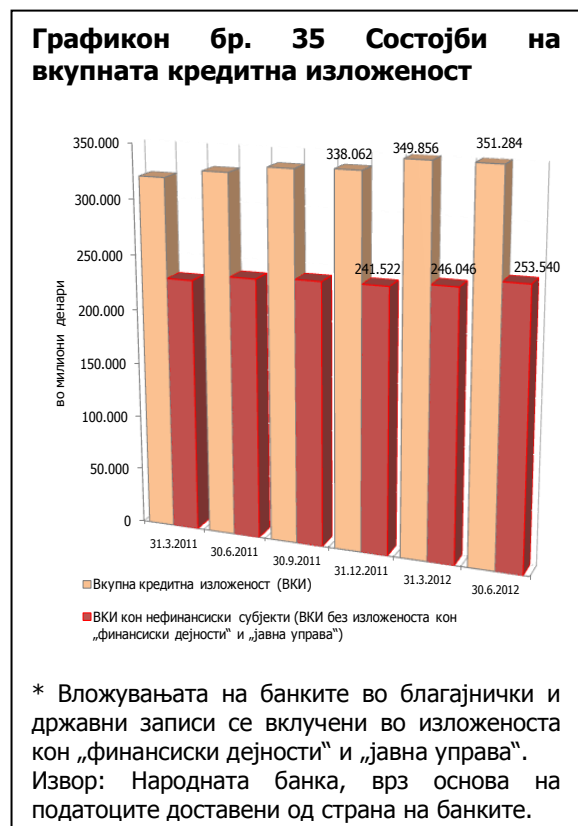

III. Ризици во банкарското работење

1. Кредитен ризик

Во вториот квартал од 2012 година се забележа забрзување на растот на кредитната изложеност на банките, пред сè како резултат на забрзаното темпо на раст на кредитната активност кон нефинансиските лица. Исто така, дојде и до подобрување на квалитетот на кредитното портфолио на банките, што се согледува пред сè преку забавениот раст и намаленото учество на нефункционалните кредити во вкупните кредити, но и преку зголемената покриеност на нефункционалните кредити со пресметана исправка на вредноста, зголемената наплата на веќе отпишаните побарувања и намалениот процент на необезбедената изложеност од вкупната кредитна изложеност. Намалувањето на учеството на нефункционалните кредити во вкупните кредити е резултат на наплатата на побарувањата од претпријатија преку преземање на обезбедувањето, а не е резултат на подобрената кредитна способност на тие клиенти.

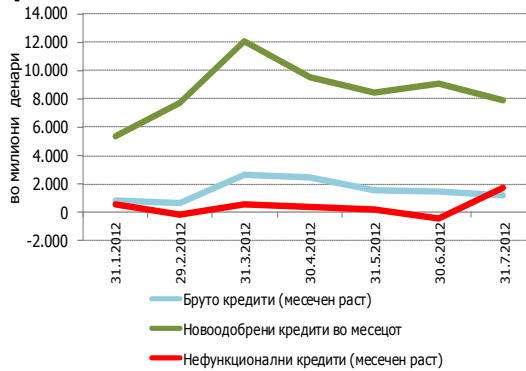
1.1. Квалитет на кредитното портфолио на банкарскиот систем

Растот на вкупната кредитна изложеност забави во вториот квартал од 2012 година. Но, ова забавување произлегува пред сè од изложеноста кон финансиските дејности¹⁰, којашто се намали за 14.188 милиони денари или за 16,4%. Од друга страна, **растот на кредитната изложеност на банките кон нефинансиските лица забележа забрзување во вториот квартал од годинава** (за 7.493 милиони денари или 3%), што е нејзин највисок квартален раст во последните пет квартали. **Најголем придонес во нејзиниот раст има секторот „претпријатија“ и други клиенти** (во натамошниот текст: претпријатија), којшто во овој квартал порасна за 5.311 милион денари или 3,4% (анекс бр. 12 и 13). Според дејноста, најмногу се зголеми кредитната изложеност кон дејноста „производство на метали, машини, опрема“ и кон „дејноста трговија на големо и мало“. Овој раст е главно отсликан

¹⁰ Падот на кредитната изложеност кон финансиските дејности се должи на намалените вложувања на банките во благajнички записи и намалувањето на сметките во странски банки. Истовремено, изложеноста кон јавната управа порасна за 8.123 милиони денари, или за 46,6% пред сè под влијание на зголемените вложувања во државни записи (овие промени се подетално анализирани во делот „Ликвидносен ризик“).

Графикон бр. 36 Месечна промена кредитите

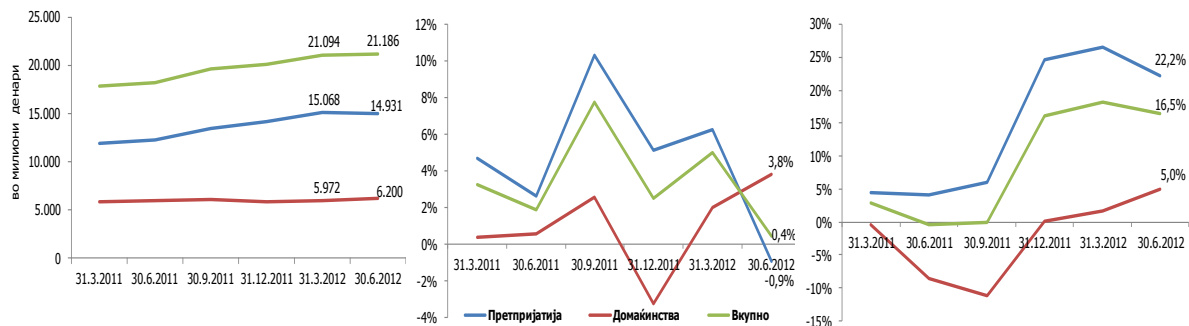

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

преку растот на изложеноста во категоријата на ризик „А“.

Кај домаќинствата, растот на кредитната изложеност е врз основа на потрошувачките кредити, коишто на крајот на вториот квартал покажуваат намалена ризичност.

Графикон бр. 37 Состојба, квартална и годишна стапка на промена на нефункционалните кредити

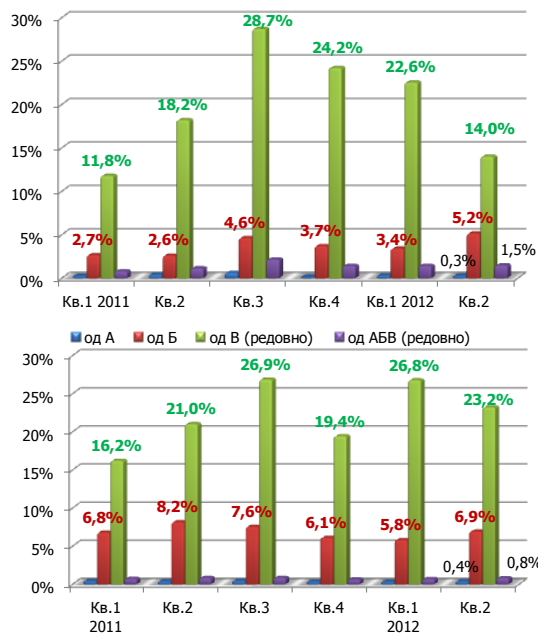
Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во вториот квартал од 2012 година забави растот на нефункционалните кредити. Така, додека во првиот квартал од 2012 година нефункционалните кредити се зголемија за 1.006 милиони денари (5,0%), во вториот квартал тие забележаа раст од само 92 милиона денари (0,4%), којшто во целост е кај секторот „домаќинства“. Кај овој сектор, најголем квартален раст на нефункционалните кредити има кај кредитните картички (33 милиони денари, или 2,4%). **Но, забавениот раст на нефункционалните кредити во вториот квартал е најмногу под влијание на падот на овие кредити којшто се случи во јуни 2012 година (месечен пад од 2%), главно како резултат на извршените наплати на побарувањата од**

претпријатијата со преземање на обезбедувањето, а не поради подобрување на остварувањата или на кредитната способност кај овој сектор. И покрај забавувањето на растот, веќе трет квартал нефункционалните кредити се зголемуваат со двоцифрена годишна стапка на раст. Дополнително, во јули 2012 година, нефункционалните кредити забележаа значителен месечен раст од 1.782 милиона денари (8,4%), и тоа главно кај претпријатијата.

Графикон бр. 38 Премин на кредитната изложеност од редовен во нефункционален статус во текот на кварталите - правни лица (горе) и физички лица (долу)

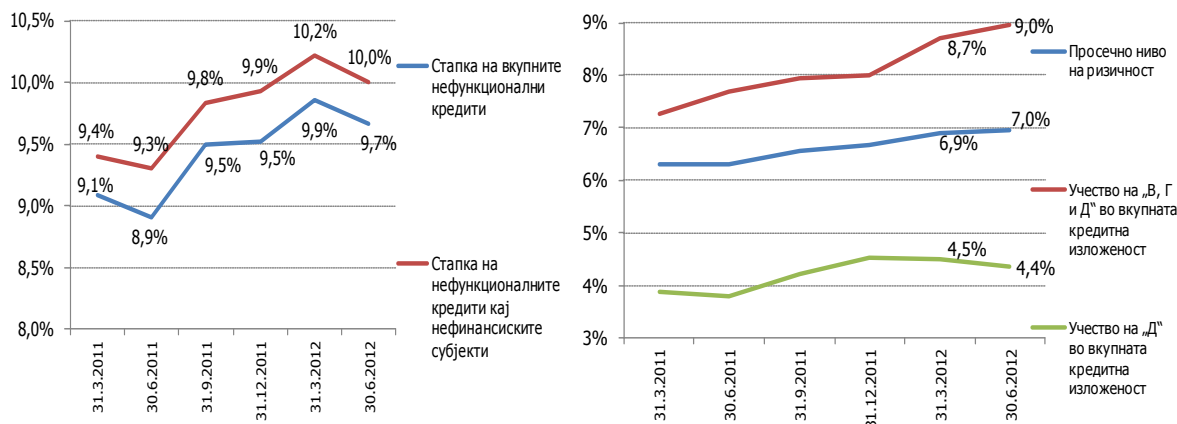
Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

* Процентот е пресметан како сооднос меѓу кредитната изложеност којашто добила нефункционален статус во текот на кварталот и кредитната изложеност на почетокот на анализираниот период. Не е вклучена кредитната изложеност одобрена во текот на кварталот.

Транзициската матрица, односно матрицата за премин на кредитната изложеност од редовен кон нефункционален статус покажува намален процент од кредитната изложеност класифицирана во категориите „А“, „Б“ и „В“, којашто добила нефункционален статус во текот на вториот квартал од 2012 година (анекс бр. 15). Имено, четири последователни квартали се намалува процентот на изложеноста кон правните лица во категоријата „В“ којашто добива нефункционален статус. Но од друга страна, и кај правните лица и кај физичките лица се зголеми изложеноста во категоријата на ризик „Б“ којашто во текот на вториот квартал добила нефункционален статус (ризичната категорија „Б“ по својата природа е поблиска до ризичната категорија „А“ отколку до нефункционален статус). Евентуалното продолжување на ваквиот тренд во наредните квартали, особено кај претпријатијата, може да има неповолни ефекти врз квалитетот на кредитното портфолио на банките. Минимален дел од категорија на ризик „А“ којашто има најниска ризичност и во која е класифициран најголем дел од кредитната изложеност, се придвижува кон нефункционалниот статус.

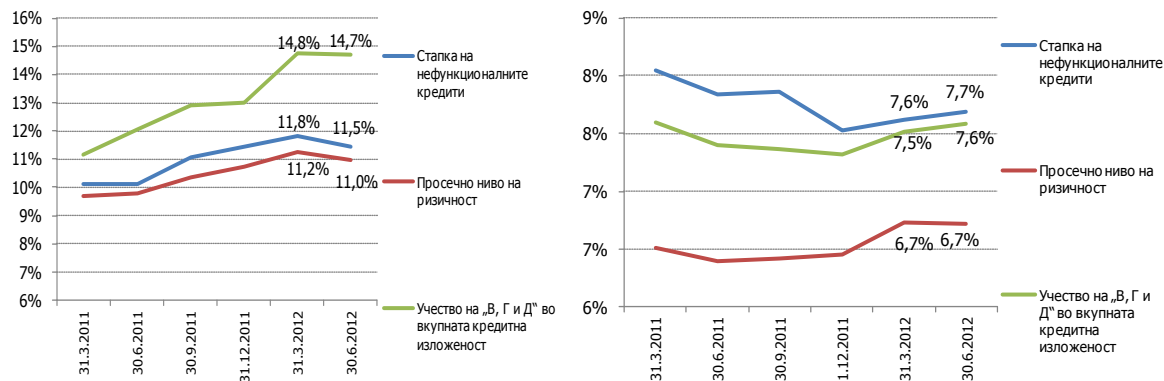

Графикон бр. 39 Стапка на нефункционалните кредити и други показатели за кредитниот ризик

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 40 Показатели за кредитниот ризик од претпријатијата (лево) и домаќинствата (десно)

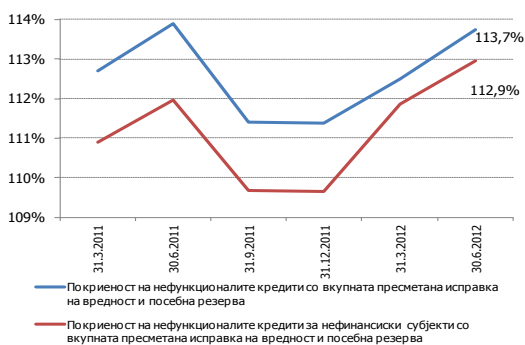
Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во однос на претходниот квартал, просечното ниво на ризичност и учеството на кредитната изложеност во „В, Г и Д“ во вкупната кредитна изложеност се зголемија само за 0,1 и 0,3 процентни поени (анекс бр. 16), соодветно (0,2 и 0,7 процентни поени, соодветно со 31.3.2012 година). Паралелно со растот на вкупната кредитна изложеност забрза и пресметаната исправка на вредноста, при што половина од нејзиниот квартален раст на ниво на банкарскиот систем се однесува на секторот „претпријатија“. Зголеменото учество на изложеноста во „В, Г и Д“, се должи на кварталниот раст на

кредитната изложеност во „Г“ (691 милион денари или 18,1%), и тоа кај дејноста „трговија на големо и мало“ (со учество во вкупниот раст на кредитната изложеност во „Г“ со 67,7%) (анекс бр. 14).

Графикон бр. 41 Покриеност на нефункционалните кредити со пресметана исправка на вредноста и посебна резерва

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 42 Реструктурирана, пролонгирана и нето отпишана изложеност

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Највисок кредитен ризик кај секторот „претпријатија“ е присутен кај дејноста „објекти за сместување и сервисни дејности со храна“¹¹, додека кај секторот „домаќинства“ кај автомобилските кредити (анекс бр. 18 и 19). Според валутната структура, најризишна е кредитната изложеност во денари со девизна клаузула (анекс бр. 17).

Забавениот раст на нефункционалните кредити и зголемената исправка на вредноста, во вториот квартал од 2012 година доведоа до подобрување на дел од показателите за кредитниот ризик, односно намалување на учеството на нефункционалните кредити во вкупните кредити (стапка на нефункционални кредити), како и зголемување на покриеноста на нефункционалните кредити со пресметаната исправка на вредноста. Меѓутоа, само еден месец подоцна, односно во јули 2012 година, зголемиениот раст на нефункционалните кредити доведе до влошување на нивната стапка, којашто на 31.7.2012 година достигна 10,8% (оваа стапка се задржа и во август).

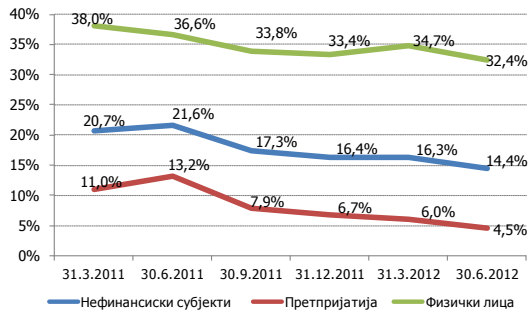
Претпријатијата се носител и на нагорните движења кај реструктурираните¹² и кај нето отпишаните побарувања. Реструктурираната кредитна изложеност квартално порасна за 19,1%, предизвикана токму од секторот „претпријатија“. Исто така, секторот „претпријатија“ имаше највисоко учество во отпишаните побарувања (41%), додека во вкупната наплата на веќе отпишаните побарувања се најзастапени физичките лица (со 89,2%).

¹¹ Оваа дејност на 30.6.2012 година учествува со 0,9% во вкупната кредитна изложеност.

¹² Реструктурирање на побарувањето значи воспоставување нова кредитна изложеност од страна на банката за замена на веќе постоечката, при што се настанати значајни измени на договорните услови коишто се резултат на влошената финансиска состојба на кредитокорисникот.

Графикон бр. 43 Учество на необезбедената изложеност во вкупната кредитна изложеност кон нефинансиски субјекти

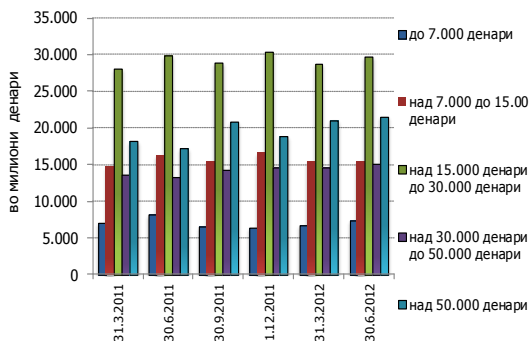

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Просечното ниво на ризичност на реструктурираната изложеност и понатаму опаѓа (од 35,3% на 31.3.2012 година, на 34,3%), но кај пролонгираната изложеност тоа се зголеми (од 12,2% на 31.3.2012 година, на 13,1%).

Одредени позитивни индикации за квалитетот на кредитното портфолио дава и трендот на намалување на уделот на необезбедената кредитна изложеност во вкупната кредитна изложеност. Ова може да е показател за зголемена претпазливост на банките при кредитирањето, што соодветствува со заострените кредитни услови кон корпоративниот сектор¹³ за одобрување кредити во второто тримесечје од годината.

Графикон бр. 44 Кредитна изложеност според месечните примања на кредитокорисниците (физички лица)

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Кај физичките лица, најзадолжени се лицата со месечни примања до 30.000 денари, кај кои се пласирани близу две третини од вкупната изложеност кон физичките лица или близу 75% од вкупната изложеност наменета за потрошувачка (анекс бр. 20). Гледано по поединечни лица, најзадолжени се физичките лица со месечни примања над 100.000 денари (383 илјади денари по лице).

1.2. Стрес-тест симулација за чувствителноста на банкарскиот систем на зголемување на кредитниот ризик

Со цел да се испита чувствителноста на банкарскиот систем при влошување на квалитетот на одделни сегменти од кредитното портфолио, на редовна основа се спроведуваат стрес-тестирања. Тие се состојат од симулации на хипотетичка миграција на 10% (прва симулација) и 30% (втора симулација) од кредитната изложеност кон секторите „претпријатија“ и „домаќинства“ (поодделно и кон двата сектора заедно) кон

¹³ Анкета за кредитната активност на банките, јули 2012 година.

двете следни категории со повисока ризичност.

Табела бр. 2 Стапка на адекватност на капиталот, пред и по симулациите

Опис	Адекватност на капиталот на ниво на банкарски систем		Банка со најниска адекватност на капиталот, по симулација		Број на банки, чија адекватност на капиталот по симулација е под адекватноста на капиталот на банкарскиот систем, по симулација (број на банки чија адекватност на капиталот по симулација е помала од 8%)		
	31.3.2012	30.6.2012	31.3.2012	30.6.2012	31.3.2012	30.6.2012	
Почетна состојба	17,5%	17,4%					
Претпријатија и домаќинства	I симулација	15,6%	15,3%	11,5%	11,1%	8(0)	7(0)
	II симулација	11,7%	10,6%	6,6%	5,1%	6(4)	7(4)
Претпријатија	I симулација	16,2%	16,0%	12,1%	11,3%	8(0)	8(0)
	II симулација	13,5%	13,1%	8,7%	7,9%	7(0)	7(1)
Домаќинства	I симулација	16,8%	16,7%	12,7%	12,7%	8(0)	8(0)
	II симулација	15,4%	15,3%	11,5%	11,5%	8(0)	9(0)

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Табела бр. 3 Останати резултати од симулациите

Опис	% на В, Г и Д во вкупната кредитна изложеност		Просечно ниво на ризичност		
	31.3.2012	30.6.2012	31.3.2012	30.6.2012	
Почетна состојба	8,7%	9,0%	6,9%	7,0%	
Претпријатија и домаќинства	I симулација	12,1%	12,4%	8,3%	8,5%
	II симулација	18,8%	19,2%	11,2%	11,4%
Претпријатија	I симулација	10,8%	11,1%	7,8%	7,9%
	II симулација	15,0%	15,4%	9,6%	9,9%
Домаќинства	I симулација	10,0%	10,2%	7,4%	7,5%
	II симулација	12,5%	12,8%	8,4%	8,5%

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Резултатите од симулациите покажуваат одржување на отпорноста на банкарскиот систем на симулираните шокови. Сепак, во споредба со претходниот квартал, има извесно влошување на резултатите кај поодделни банки.

Подетален преглед на резултатите од спроведените симулации е даден во анексот бр. 21.

2. Ликвидносен ризик

Во вториот квартал на 2012 година, банките во Република Македонија ја одржуваа ликвидносната позиција на задоволително ниво, иако дојде до квартален пад на износот на ликвидните средства. Промените коишто ги

направи Народната банка во оперативната рамка за спроведување на монетарната политика, преку намалувањето на фреквенцијата на одржување на аукциите и ограничувањето на износот на благајнички записи, но и воведувањето на можноста за нови инвестициски алтернативи¹⁴, придонесоа за пофлексибилно и поефикасно управување на банките со ликвидносниот ризик. Еден дел од слободните ликвидни средства на банките беа насочени на пазарот на државни хартии од вредност, но и кон зголемување на пласманите во кредити на приватниот сектор. Разликата во приносите на денарските и девизните ликвидни финансиски инструменти придонесе намалувањето на ликвидната актива во девизи да биде поизразено, додека склоностите на банките за вложување во денарски ликвидни инструменти и понатаму се релативно силни. Иако показателите за ликвидноста на ниво на банкарскиот систем покажаа намалување на квартална основа, сè уште се на задоволително ниво. Но, од аспект на валутата на ликвидните средства, забележително е намалувањето на показателите за ликвидноста во девизи. Во структурата на изворите на финансирање дојде до раст на користените извори на финансирање од странските матични лица и зголемување на учеството на долгорочните извори на финансирање. Воедно, најголем носител на растот на изворите на финансирање на банките во вториот квартал на 2012 година беше растот на обврските на банките врз основа на кредити и заеми. Падот на ликвидните средства предизвика промени во структурата на средствата на банките според нивната преостаната договорна рочност, во насока на намалување на средствата со пократка преостаната рочност, со што и рочната неусогласеност меѓу средствата и обврските забележа продлабочување. Стрест-тест симулациите главно покажуваат отпорност на банкарскиот систем на ликвидносни шокови. Според последните расположливи податоци на крајот од август 2012 година, ликвидната актива бележи раст од 4,7% на годишна основа. Показателите за ликвидност се на слично ниво како и во јуни 2012.

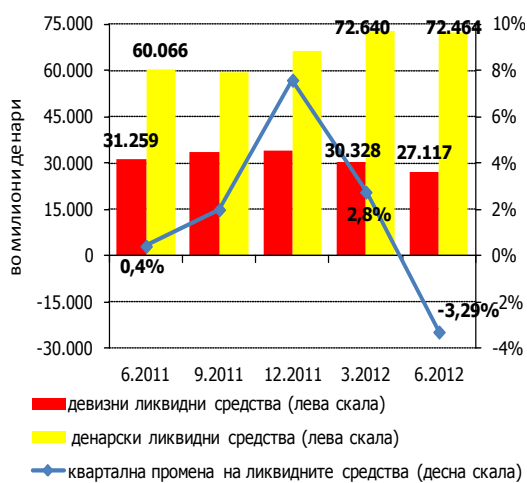
На крајот од вториот квартал на 2012 година, ликвидните средства¹⁵ на ниво на банкарскиот систем изнесуваат 99.581 милион денари и на квартална основа забележаа пад од 3,3% односно за 3.388 милиони денари. Меѓутоа, набљудувано на годишна основа, ликвидните средства растат за 8.256 милиони денари, односно за 9,0%. Во валутната структура на ликвидната актива на банките, денарските средства останаа на речиси идентично ниво како и на крајот на првиот квартал од 2012 година, додека кварталното намалување беше

¹⁴ Со промените се прошири монетарната рамка и се воведоа два нови инструмента: седумдневен депозит и депозит преку ноќ.

¹⁵ Ликвидните средства ги опфаќаат паричните средства и средствата на сметките кај Народната банка, благајничките записи на Народната банка, кореспондентните сметки и краткорочните депозити кај странски банки и пласманите во краткорочни хартии од вредност издадени од државата. За потребите на анализата на ликвидноста, средствата и обврските во денари со девизна клаузула се сметаат како денарски.

Графикон бр. 45 Валутна структура на ликвидните средства на банките

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

концентрирано кај девизните ликвидни средства. На годишна основа, девизните ликвидни средства забележаа пад, којшто се должи првенствено на намалувањето на кореспондентните сметки и краткорочните пласмани во странски банки за 15,4%. Од друга страна, денарските ликвидни средства на годишна основа забележаа раст (за 20,6%), но во текот на вториот квартал на 2012 година забележаа пад за 0,2%, што укажува на постепено менување на склоностите на банките за пласирање на средствата во ликвидни инструменти. Оваа промена може да се смета како последица на намалувањето на приносот којшто го носат ликвидните инструменти.

Графикон бр. 46 Годишна стапка на промена на ликвидните средства

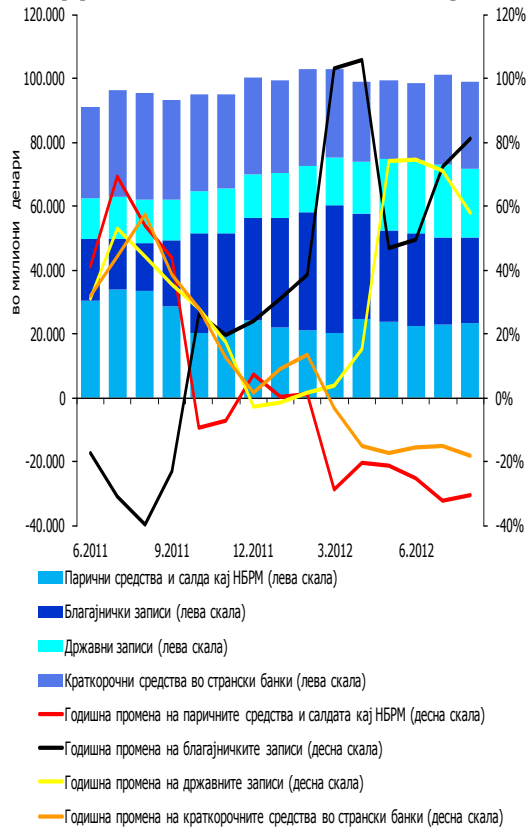

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во структурата на ликвидните средства според финансиските инструменти, годишниот раст главно произлегува од зголемувањето на средствата пласирани во државни записи (за 74,5%) и во благајнички записи (за 49,5%). Сепак, во вториот квартал на 2012 година дојде до прераспределба на средствата во насока на намалување на вложувањата во благајнички записи за 11.696 милиони денари (за 28,9%), наспроти растот на вложувањата во државни записи за 8.212 милиони денари

Графикон бр. 47 Ликвидни средства на банките според финансиските инструментите коишто ги сочинуваат

(за 56,0%). Главен двигател на оваа промена беше ограничувањето на фреквентноста на аукциите на балајничките записи на еднаш во рамки на периодот на пресметка на задолжителната резерва со истовремено ограничување на понудениот износ на балајнички записи, во услови на зголемување на фреквенцијата на аукциите и на понудениот износ на државните записи. На крајот од вториот квартал на 2012 година, учеството на балајничките записи во структурата на ликвидните средства изнесува 28,8% и во споредба со крајот на првиот квартал на 2012 година се намали за 10,4 процентни поени. Од друга страна, учеството на државните записи забележа раст за 8,7 процентни поени и на 30.6.2012 година изнесува 23,0%. Во вториот квартал на 2012 година, краткорочните средства пласирани во странски банки забележаа пад за 13,1% и учествуваат со 24,3% во структурата на ликвидните средства, што е помалку за 2,7 процентни поени во однос на крајот на првиот квартал на 2012 година.

Графикон бр. 48 Показатели за ликвидноста на банкарскиот систем

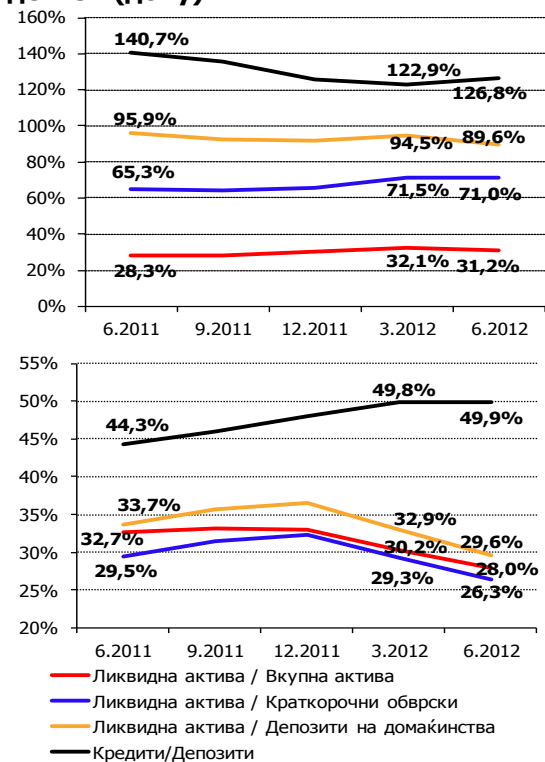
Во вториот квартал на 2012 година, показателите за ликвидноста на банките¹⁶ забележаа извесно намалување (анекс бр. 22). Ова намалување на показателите се должи на падот на ликвидните средства на банките на квартална основа, при истовремен раст на вкупните средства и на одделните извори на финансирање. Од друга страна, на крајот од вториот квартал на 2012, показателот кредити/депозити година е повисок за 2,4 процентни поени во споредба со крајот на првиот квартал на 2012 година, што упатува на постепеното зголемување на активноста на банките на кредитниот пазар.

Од аспект на валутната структура, во вториот квартал на 2012 година продолжи

¹⁶ При пресметка на показателите за ликвидноста на ниво на банкарскиот систем не се земени предвид резидентните меѓубанкарски средства и обврски.

Графикон бр. 49 Показатели за ликвидност на банкарскиот систем според валутата - денари (горе) и девизи (долу)

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

намалувањето на показателите за ликвидноста во девизи, наспроти релативно постабилната динамика на показателите за ликвидноста во денари. Оваа појава е последица на постојаното намалување на девизните ликвидни средства при раст на ликвидните средства во денари. Од друга страна, во текот на вториот квартал од 2012 година дојде до раст на показателот кредити/депозити во денари, што првенствено произлегува од растот на кредитирањето во денари во вториот квартал на 2012 година. Воедно, сè уште се забележуваат посилни склоности на нефинансиските субјекти за денарско штедење и пад на девизните депозити, што услови, и покрај намалувањето на девизното кредитирање, да дојде до мало влошување на показателот кредити/депозити во девизи.

Табела бр. 4 Извори на финансирање на банките

Вид на извори на финансирање	31.03.2012		30.06.2012		Квартална промена	
	Износ (во милиони денари)	Учество во структура	Износ (во милиони денари)	Учество во структура	Апсолутна	Релативна
Депозити на нефинансиски субјекти	238.022	71,0%	238.663	70,7%	641	0,3%
-од кои од матични лица	108	0,0%	51	0,0%	-57	-52,7%
Депозити на финансиски институции	13.421	4,0%	14.183	4,2%	761	5,7%
-од кои од матични лица	4.467	1,3%	5.117	1,5%	649	14,5%
Обврски по кредити, должнички хартии од вредност, субординирани обврски и хибридни капитални инструменти	39.281	11,7%	40.294	11,9%	1.013	2,6%
-од кои од матични лица	9.164	2,7%	9.614	2,8%	450	4,9%
Капитал и резерви	39.870	11,9%	40.545	12,0%	676	1,7%
Останати извори на финансирање	4.438	1,3%	3.975	1,2%	-462	-10,4%
-од кои од матични лица	48	0,0%	112	0,0%	64	133,9%
Вкупно извори на финансирање	335.031	100,0%	337.660	100,0%	2.629	0,8%
Долгорочни извори на финансирање	113.663	33,9%	115.523	34,2%	1.860	1,6%
-од кои од матични лица	8.186	2,4%	9.244	2,7%	1.058	12,9%
Краткорочни извори на финансирање	177.061	52,8%	177.616	52,6%	555	0,3%
-од кои од матични лица	5.553	1,7%	5.538	1,6%	-15	-0,3%
Капитал и резерви	39.870	11,9%	40.545	12,0%	676	1,7%
Останати извори на финансирање	4.438	1,3%	3.975	1,2%	-462	-10,4%
-од кои од матични лица	48	0,0%	112	0,0%	64	133,9%
Вкупно извори на финансирање	335.031	100,0%	337.660	100,0%	2.629	0,8%

Извор: Податоците се доставени од страна на банките врз основа на посебно барање од Народната банка и поради ова може да се јават разлики во однос на билансните податоци, коишто банките ги доставуваат на редовна основа согласно со Одлуката за доставување податоци за состојбата и прометот на сметките од сметковниот план на банките и на финансиските извештаи.

Во вториот квартал од 2012 година, се зголеми обемот на користените извори на финансирање од странските матични лица. Така, на квартална основа, изворите на финансирање коишто потекнуваат од матичните лица на банките растат за 1.107 милиони денари, односно за 8,0%. Двигател на овој раст беа долгорочните извори на финансирање, првенствено во форма на депозити.

Сепак, во споредба со 30.6.2011 година, користените извори на финансирање на домашните банки од нивните матични лица бележат пад за 21,2%, што главно произлегува од намалувањето на краткорочните кредити од матичните лица (годишен пад за 3.080 милиони денари). На годишна основа, кај седум банки се забележува намалување на користените извори на финансирање од матичните субјекти (на квартална основа кај пет банки), додека кај три банки дојде до зголемување на изворите на финансирање од матичните лица.

Растот на изворите на финансирање на банките во вториот квартал од 2012 година првенствено произлегуваше од долгорочните извори на финансирање (учество од 70,8% во вкупниот квартален раст), коишто главно беа во форма на обврски врз основа на кредити и заеми, следени од депозитите на финансиските институции и од депозитите на нефинансиските лица. Овие движења предизвикаа скромно зголемување на учеството на долгорочните извори на финансирање (за 0,4 процентни поени) и на обврските врз основа на кредити и заеми (за 0,2 процентни поена) во структурата на изворите на финансирање.

Во вториот квартал на 2012 година, промената на оперативната рамка на монетарната политика предизвика забележителни промени во склоноста на банките за пласирање на новите извори на средства. Имено, за

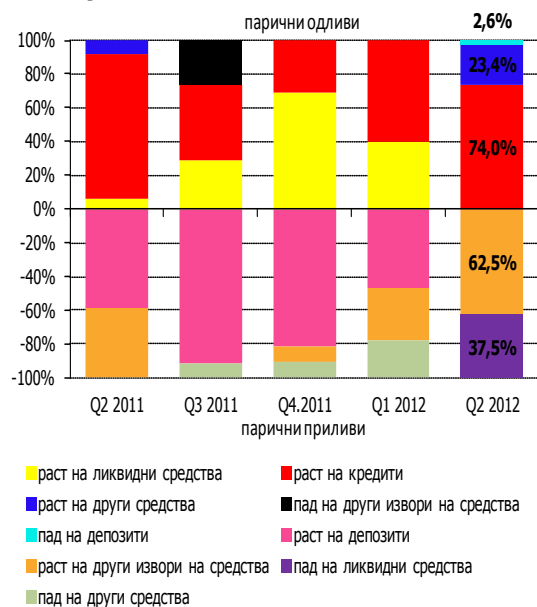
Графикон бр. 50 Промена на ликвидните средства / промена на вкупните извори на средства на квартална основа (горе) и на годишна основа (долу)

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 51 Структура на парични приливи и одливи на банкарскиот систем

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

* Со категоријата „други средства“ се опфатени средствата коишто не се кредити на нефинансиските субјекти и коишто не се вклучени во категоријата „ликвидни средства“ (долгорочните пласмани во странски и домашни банки, задолжителната резерва во девизи, преземените средства за ненаплатени побарувања, основните средства итн.).

** Со категоријата други извори на средства се опфатени сите извори на средства коишто не се депозити на нефинансиските субјекти (капиталот и резервите, депозитите на финансиски институции, заеми, субординираните инструменти итн.).

разлика од првиот квартал, во вториот квартал на 2012 година, поради намалувањето на ликвидните средства, соодносот меѓу кварталната промена на ликвидните средства и на вкупните извори на средства беше негативен, што е уште една потврда за менувањето на склоностите на банките во насока на поголемо финансирање на приватниот сектор. Исто така, и на годишна основа, соодносот меѓу промената на ликвидните средства и на вкупните извори на средства бележеше постепено намалување. Притоа, вложувањата во денарски ликвидни инструменти во целост ја одредија вредноста на овој показател, што ја покажува склоноста на банките за конверзија на девизните ликвидни средства во денарски финансиски инструменти, првенствено поради повисокиот очекуван принос од денарските инструменти.

Зголемувањето на апетитот на банките за кредитирање на приватниот сектор се согледува и преку структурата на паричните одливи¹⁷ на банките во вториот квартал на 2012 година. Така, најголемо учество во паричните одливи на банките во овој квартал имаа одливите врз основа на одобрени кредити коишто формираа повеќе од три четвртини од вкупните парични одливи. Во структурата на паричните приливи, растот на недепозитните извори на средства беше најважен извор на средства, создавајќи 62,5% од вкупните парични приливи на банките во вториот квартал на 2012 година. За одбележување е што во вториот квартал на 2012 година, како извор на финансирање на банките со учество од 37,5% се јавува и намалувањето на ликвидните средства. По одделни банки, растот на депозитите имаше најголемо учество во структурата на паричните приливи кај пет банки, а кај четири

¹⁷ Паричните приливи и паричните одливи на банките во вториот квартал на 2012 година се добиени по индиректен пат, односно преку кварталната промена на салдата на одделните сметки од билансот на банките. Ефектот врз паричните текови на банките, којшто се должи на расходите и приходите коишто не претставуваат паричен одлив или прилив (на пример: отписи на кредити, ревалоризација на хартии од вредност коишто се расположливи за продажба или се чуваат за тргување, амортизација на основните средства, нето курсни разлики итн.) е составен дел на промената на соодветните билансни ставки на кои се однесува соодветниот приход или расход.

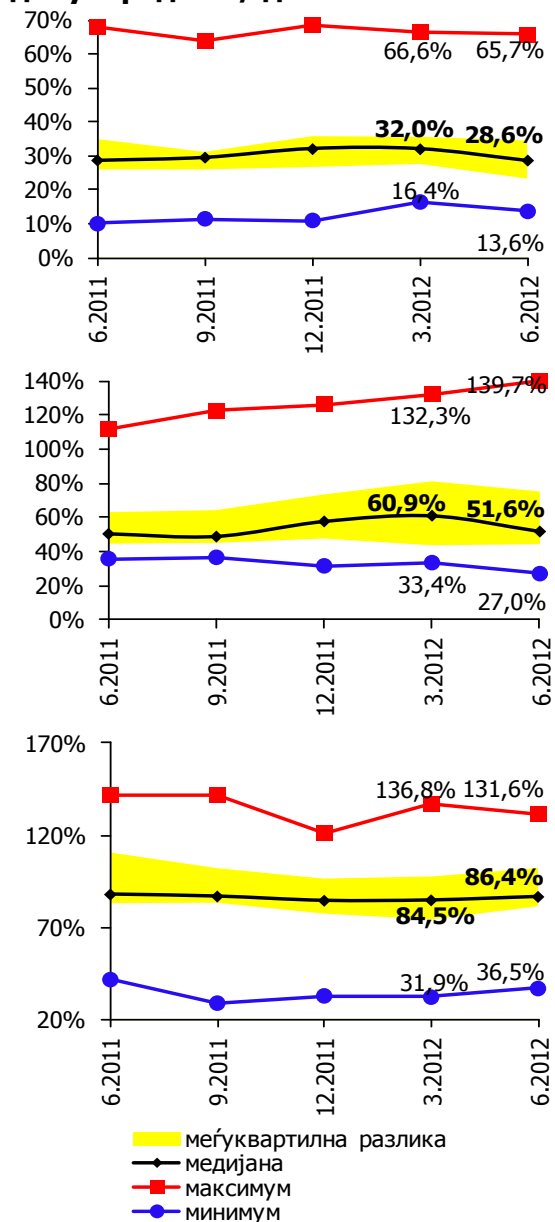

Графикон бр. 52 Избрани показатели за ликвидноста за поединечните банки

горе: ликвидна актива / вкупна актива

средина: ликвидна актива / краткорочни обврски

долу: кредити / депозити

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

банки најголемиот дел од паричните приливи потекнува од растот на другите - недепозитни извори на средства. Сепак, во текот на вториот квартал кај седум банки најголем дел од изворите на финансирање беше формиран со намалување на ликвидните средства, додека кај една банка со намалување на други категории средства. Најголемо учество во структурата на паричните одливи, кај осум банки имаше зголемувањето на кредитите, кај две банки пласманите во ликвидни средства, а кај една банка растот на другите средства. Кај останатите шест банки, најголемиот дел од паричните одливи во вториот квартал на 2012 година произлегува од намалувањето на одредени категории извори на средства, при што кај четири од нив станува збор за пад на депозитите на нефинансиските субјекти.

На квартална основа ликвидните средства забележаа намалување кај девет банки во интервал од 5,2% до 50,7%, чиешто учество во вкупната актива на банкарскиот систем на 30.6.2012 година изнесуваше 57,6%. Од друга страна, кај осум банки ликвидните средства забележаа квартален раст, којшто по поединечни банки се движеше во интервал од 1,0% до 51,3%.

Намалувањето на ликвидните средства кај повеќето банки доведе до надолни движења на показателите за ликвидноста, и тоа како на медијалните вредности, така и на минималните вредности на показателите коишто се забележани кај поединечните банки што доведе и до проширување на големината на меѓуквартилната разлика. Така, учеството на ликвидните средства во вкупната актива на крајот од вториот квартал на 2012 година, се намали кај дванаесет банки во споредба со крајот на првиот квартал од 2012 година. Кај идентичен број банки дојде и до пад на покриеноста на краткорочните обврски со ликвидна актива на квартална основа. На крајот од вториот квартал на 2012 година, показателот кредити/депозити кај четири банки има вредност поголема од 100%, додека медијаната на овој показател на квартална

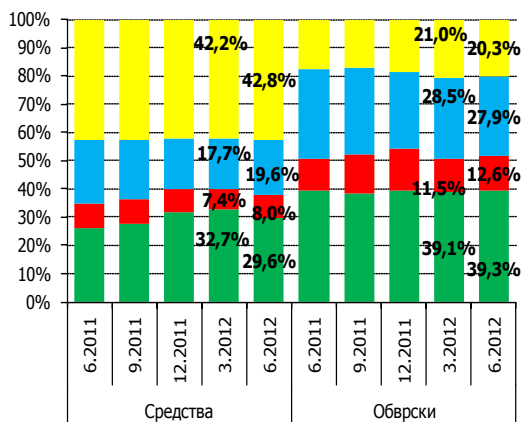
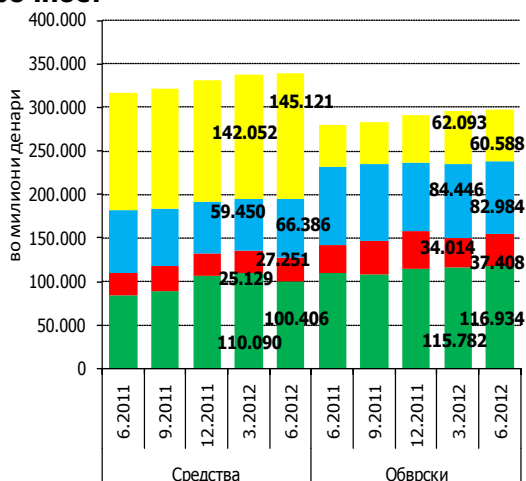

основа забележа раст, што првенствено ја одразува поголемата склоност на банките за пласирање на своите средства во кредити.

На крајот од вториот квартал на 2012 година, обврските на банките ја задржаа поголемата договорна преостаната рочност до 1 година во споредба со средствата на банкарскиот систем (анекс бр. 23). Притоа, не се забележани поголеми поместувања во структурата на обврските на банките според преостанатата договорна рочност.

Од друга страна, кај средствата на банките, во вториот квартал на 2012 година се забележани одредени поместувања во структурата според преостанатата рочност. Имено, намалувањето на ликвидните средства на банките предизвика пад на средствата со преостаната рочност до еден месец на квартална основа за 8,8%. Од друга страна, во вториот квартал на 2012 година средствата на банките со преостаната рочност од три месеци до една година пораснаа за 11,7%. Во структурата на средствата на банките според договорната преостаната рочност, овие движења на квартална основа придонесоа за намалување на учеството на средствата со преостаната рочност до еден месец (за 3,1 процентен поен), а зголемување на учеството на средствата со преостаната рочност од три месеци до една година (за 1,9 процентни поени). Воедно, овие движења во вториот квартал од 2012 година доведоа до продлабочување на рочната неусогласеност меѓу средствата и обврските со договорна рочност во сегментите со помала рочност.

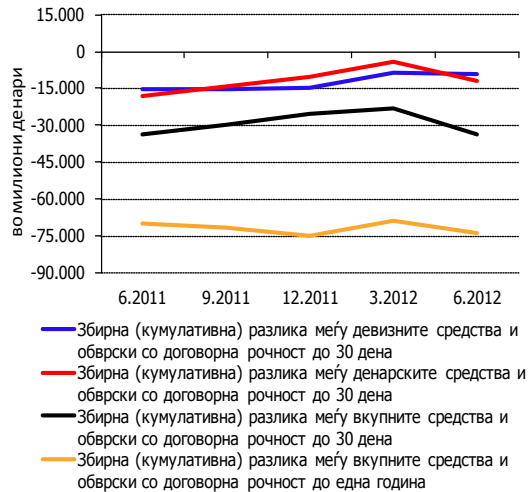
Графикон бр. 53 Апсолутна големина (горе) и структура (долу) на средствата и обврските на банките според договорната преостаната рочност

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 54 Збирна (кумулятивна) разлика меѓу средствата и обврските со договорна преостаната рочност до 30 дена и до една година

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

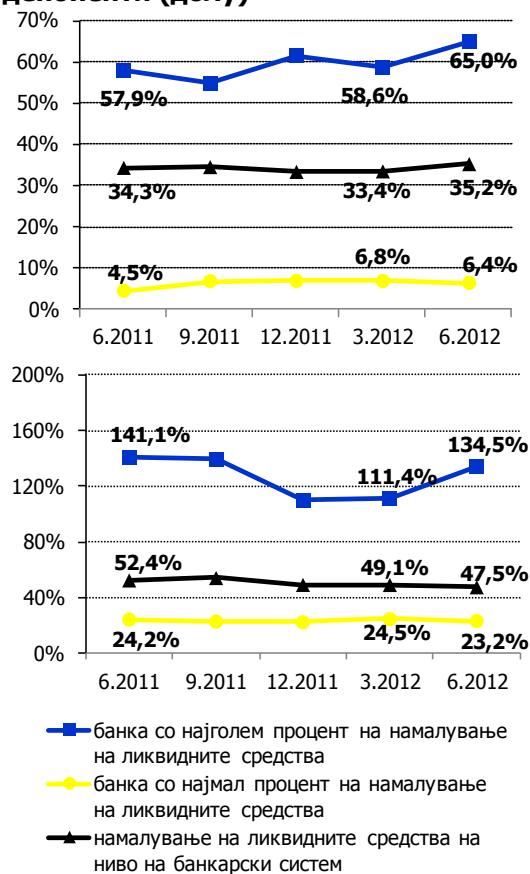
Во текот на вториот квартал на 2012 година, се зголеми збирниот негативен јаз меѓу средствата и обврските, и тоа како во сите рочни сегменти според преостанатата договорна рочност, така и според нивните валутни карактеристики. Двигател на оваа појава беше падот на средствата со помала преостаната рочност, првенствено до еден месец, што од своја страна е последица на кварталното намалување на ликвидните средства на банките.

Од друга страна, според очекувањата на банките, јазот меѓу средствата и обврските во сите рочни сегменти е позитивен. Ова произлегува од очекувањата на банките за одржување на стабилноста на депозитите како главен извор на финансирање на нивните активности (анекс бр. 24). Имено, банките очекуваат дека 83,2% од депозитите со преостаната рочност до три месеци ќе бидат стабилни, останувајќи во банките и во следните три месеци (82,2% кај орочените депозити и 89,2% кај депозитите по видување).

Македонскиот банкарски систем продолжи да покажува висока отпорност на ликвидносни шокови и во вториот квартал на 2012 година. Симулациите за отпорноста на банкарскиот систем постојано покажуваат дека банките имаат ликвидни средства за да се соочат со шокови поврзани со можен одлив на депозитите како најважен извор на финансирање. За нијанса поголема ранливост се забележува при евентуално повлекување на депозитите на 20-те најголеми депоненти надвор од банкарскиот систем, што првенствено произлегува од релативно големата концентрацијата на депозитите кај некои од банките. Така, на крајот од вториот квартал на 2012 година, повлекувањето на депозитите на дваесетте најголеми депоненти би довело до намалување на ликвидните средства на ниво на банкарскиот систем за 47,5%, со што

Графикон бр. 55 Резултати од симулацијата за повлекување 20% од депозитите на домаќинствата (горе) и за повлекување на депозитите на дваесетте најголеми депоненти (долу)

Извор: пресметки на Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

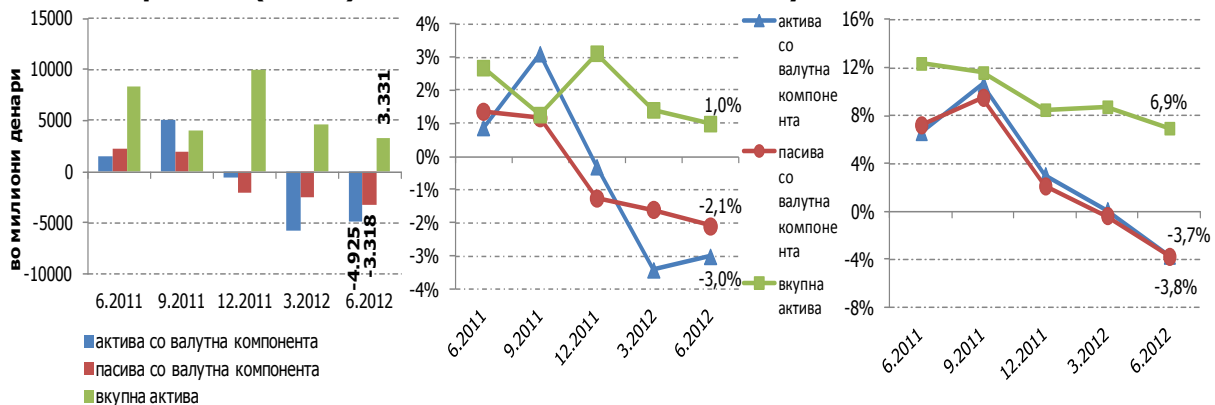
учеството на ликвидната актива во вкупната актива би се намалило од 30,2% на 18,3%. При евентуалното повлекување на 20% од депозитите на домаќинствата, ликвидните средства би се намалиле за 35,2%, а нивното учество во вкупната актива би изнесувало 21,7%. Симулацијата којашто опфаќа одлив на изворите на финансирање коишто банките ги користат од своите матични лица (освен субординираните и хибридниите капитални инструменти чијшто начин на исплата е регулиран со посебен подзаконски акт на Народната банка), ликвидната актива по поединечна банка би се намалила во интервал од 0,2% до 54,6%, или 8,1% на ниво на банкарскиот систем. Учеството на ликвидните средства во вкупната актива при оваа симулација, би се намалило за 1,5 процентни поени. Доколку при евентуалниот одлив се земат предвид и субординираните инструменти, тогаш намалувањето на ликвидната актива на ниво на банкарскиот систем би изнесувало 14,4%, а нејзиното учество во вкупната актива би изнесувало 27,3%.

3. Валутен ризик

Изложеноста на валутен ризик продолжи да се намалува и во вториот квартал од 2012 година. Јазот меѓу активата и пасивата со валутна компонента и во овој квартал се намали, што произлегува од стеснувањето на јазот меѓу активата и пасивата во евра. Намалувањето на валутниот ризик е соодветно отсликано и преку намалувањето на капиталот којшто е потребен за покривање на овој ризик (само 2,6% од сопствените средства се употребуваат за покривање на валутниот ризик). Агрегатната девизна позиција кај сите банки е во рамките на пропишаниот лимит (30% од сопствените средства), што се задржа и во јули и август, 2012 година.

Графикон бр. 56 Квартална апсолутна (лево) и процентуална (средина) промена и годишна промена (десно) на активата и пасивата со валутна компонента

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 57 Јаз меѓу активата и пасивата со валутна компонента/ сопствени средства на банките

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Јазот меѓу активата и пасивата со валутна компонента на ниво на банкарскиот систем забележа квартално намалување од 30,2% или за 1.608 милиони денари, како ефект од поизразеното намалување на активата со валутна компонента во однос на пасивата со валутна компонента. За намалувањето на активата со валутна компонента речиси подеднакво придонесоа активата во девизи¹⁸ и активата во денари со девизна клаузула¹⁹. Од друга стана, намалувањето на пасивата со валутна компонента произлегува главно од обврските во денари со девизна клаузула²⁰.

Намалувањето на јазот помеѓу активата и пасивата со валутна компонента, а при незначително зголемување на сопствените средства²¹, придонесе за намалување на нивниот сооднос, и тоа за 3,9 процентни поени, што воедно означува и продолжување на **надолното движење на изложеноста**

¹⁸ Активата во девизи се намали за 2.808 милиони денари, или за 2,8%, Во нејзини рамки, орочените депозити до еден месец во странски банки имаа квартален пад за 4.241 милион денари.

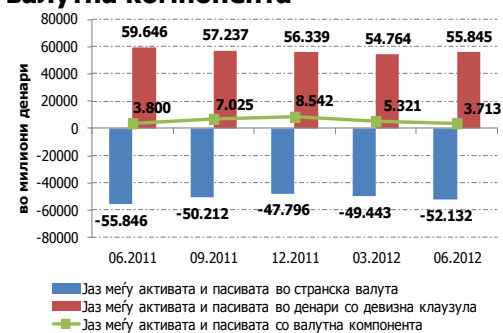
¹⁹ Активата во денари со девизна клаузула се намали за 2.118 милиони денари, или за 3,4%, за што најмногу придонесоа пласманите во државни записи со девизна клаузула, коишто се намалија за 1.597 милиони денари или за 50,0%.

²⁰ Обврските во денари со девизна клаузула се намалија за 3.199 милиони денари или за 41,7% (во претходниот квартал забележаа зголемување за 277 илјади денари), и тоа најмногу поради намалувањето кај денарските депозити со девизна клаузула на правни лица до еден месец (повлечени депозити во износ од 2.077 милиони денари кај две банки од страна на една компанија за исплата на дивиденда).

²¹ Подетална анализа на сопствените средства на банките е дадена во делот III.5. Ризик од несолвентност.

Графикон бр. 58 Структура на јазот меѓу активата и пасивата со валутна компонента

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

на банките на валутниот ризик, што започна во претходниот квартал.

Високата негативна вредност на јазот помеѓу активата и пасивата во странска валута се „надоместува“ со позитивната вредност на јазот помеѓу позициите во денари со девизна клаузула. Во вториот квартал од 2012 година, негативниот јаз меѓу активата и пасивата во странска валута и позитивниот јаз меѓу активата и пасивата во денари со девизна клаузула дополнително се проширија и тоа за 2.689 и 1.081 милион денари, соодветно. И во двата случаи причината за проширувањето на јазот е различниот интензитет со кој се случува промените. Проширувањето на негативниот јаз во странска валута произлегува од значително поголемо намалување на активата во странска валута (2.808 милиони денари или за 2,8%) во однос на минималното намалување на пасивата во странска валута (119 илјади денари или 0,1%). Причината поради која се прошири позитивниот јаз во денари со девизна клаузула е претходно споменатото намалување на депозитите во денари со девизна клаузула заради исплатата на дивиденда, како и намалувањето на активата во денари со девизна клаузула за 2.118 милиони денари, или за 3,4%.

Табела бр. 5 Учество на активата и пасивата со валутна компонента во вкупната актива

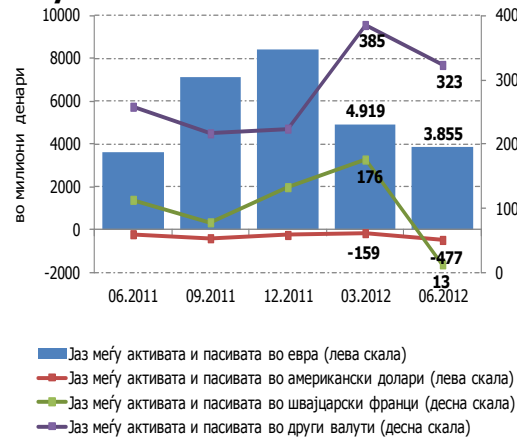
Опис	30.6.2011	31.3.2012	30.6.2012
Активa во денари со девизна клаузула	20,7%	18,6%	17,8%
Активa во девизи	31,2%	30,0%	28,9%
Активa со валутна компонента	51,9%	48,6%	46,7%
Пасивa во денари со девизна клаузула	1,8%	2,3%	1,3%
Пасивa во девизи	48,8%	44,8%	44,3%
Пасивa со валутна компонента	50,7%	47,0%	45,6%

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Трендот на намалување на активата и пасивата со валутна компонента, којшто започна во декември 2011 година, во услови на раст на вкупната актива на банкарскиот систем, доведе до **постепено намалување на учеството на позициите со валутна компонента во вкупната актива**. Во однос на 31.12.2011 година, овие учества се намалија за 4,4 и 2,9 процентни поени, соодветно. Запирањето на долго присутната и растечката евроизираност на банкарскиот систем треба да се поврзе со зголемената неизвесност во врска со кризата со еврото и

Графикон бр. 59 Јаз меѓу активата и пасивата со валутна компонента, по валути

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

во евро-зоната и со мерките на Народната банка од 2009²² и 2011²³ година.

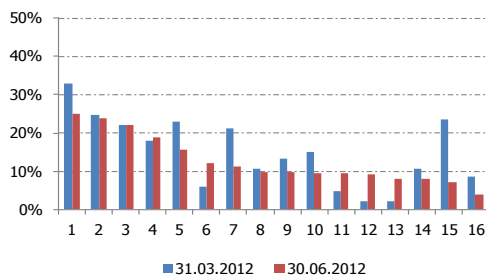
Со оглед на доминацијата на еврото во структурата на активата и пасивата со валутна компонента, движењата кај позициите во евра се носители на претходно споменатите промени во јазот помеѓу активата и пасивата со валутна компонента. Јазот меѓу активата и пасивата во евра се намали за 1.064 милиони денари, или за 21,6%, во однос на претходниот квартал. Јазот во швајцарски франци се намали, додека негативниот јаз во американски долари се продлабочи²⁴.

Табела бр. 6 Структура на активата и пасивата со валутна компонента, по валути

Валута	31.3.2011		30.6.2012	
	Активна	Пасива	Активна	Пасива
Евро	88,9%	88,4%	88,3%	87,9%
Американски долар	7,2%	7,8%	7,3%	7,8%
Швајцарски франк	1,9%	1,9%	2,0%	2,0%
Останато	2,0%	1,9%	2,4%	2,3%
Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 60 Сооднос на агрегатната девизна позиција и сопствените средства, по одделни банки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

На 30.6.2012 година, кај сите банки агрегатната девизна позиција беше во рамките на пропишаниот лимит за агрегатна девизна позиција (30% од сопствените средства). Почитувањето на овој лимит продолжи и во првите два месеца од третиот квартал на 2012 година.

²² Воведувањето на различни стапки на задолжителна резерва според валутата на изворот на средства.

²³ Воведувањето единствена стапка на минимална ликвидност, независно од валутата (претходно минималните стапки на ликвидност се следеа одделно за позициите во денари и во странска валута).

²⁴ Промените на јазот меѓу активата и пасивата во швајцарски франци и во американски долари се резултат на намалените депозити во странски банки (за 528 и 663 милиони денари, соодветно).

Табела бр. 7 Отворена девизна позиција по одделни валути во однос на сопствените средства на банките

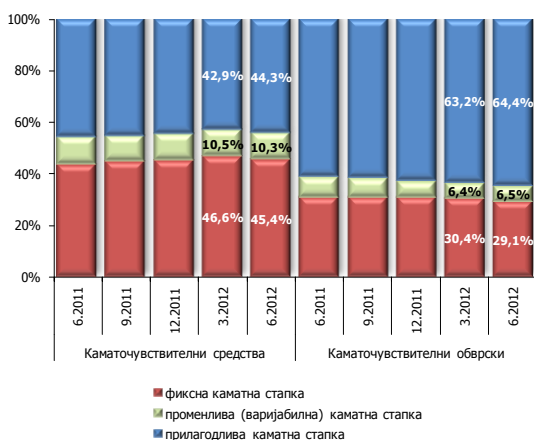
Отворена девизна позиција по одделни валути/ сопствени средства	Број на банки							
	Евро		Американски долар		Швајцарски франк		Останато	
	Долга	Кратка	Долга	Кратка	Долга	Кратка	Долга	Кратка
под 5%		1	9	5	11	3	12	2
од 5% до 10%	4	4	1				1	
од 10% до 20%	4	1						
од 20% до 30%	2							
над 30%								

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

4. Ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности

Значењето на ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности остана на многу ниско ниво, во споредба со изложеноста на останатите ризици. Ова се темели на големата застапеност на прилагодливите каматни стапки²⁵ што им дава можност на банките за избегнување на ефектите од евентуалните неповолни промени на каматните стапки. Но, со ваквата практика банките го пренесуваат ризикот од промена на каматните стапки на корисниците на банкарските производи (кредитите) и истовремено го трансформираат во индиректен кредитен ризик, со што го зголемуваат и онака високото значење на кредитниот ризик во вкупниот ризичен профил на банките.

Графикон бр. 61 Структура на каматочувствителните средства и обврски според типот на каматната стапка

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

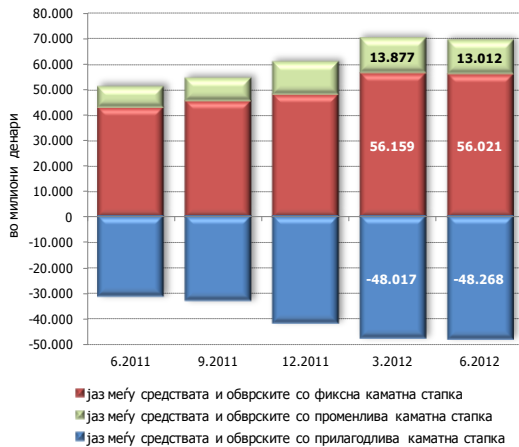
4.1. Структура на каматочувствителните средства и обврски

На 30.6.2012 година, застапеноста на позициите со прилагодливи каматни стапки (44,3%) во структурата на каматочувствителните средства речиси се изедначи со застапеноста на позициите со фиксни каматни стапки (45,4%), пред сè поради зголеменото учество на позициите со прилагодливи каматни стапки кај кредитите и намаленото присуство на позициите со фиксни каматни стапки кај средствата по видување и вложувањата во орочени депозити.

²⁵ Прилагодувањето на висината на каматните стапки се прави еднострано врз основа на промени во каматната политика на банката, а не врз основа на одредена референтна стапка. Користењето на прилагодливите каматни стапки им овозможува подобро управување, избегнување или пренесување на преземените ризици, а можат да служат и како алатка за управување со ликвидноста и профитабилноста.

Графикон бр. 62 Јаз меѓу каматочувствителните средства и обврски, според типот на каматните стапки

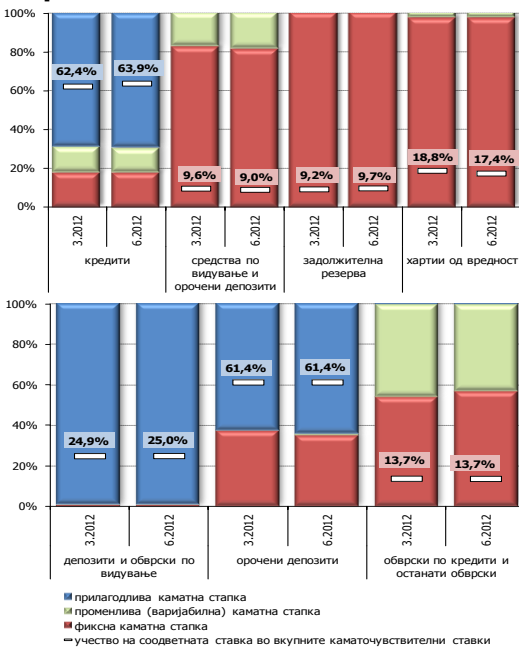

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Кај каматочувствителните обврски, продолжи да зајакнува улогата на позициите со прилагодливи каматни стапки.

Јазовите помеѓу средствата и обврските со фиксна каматна стапка и со променлива каматна стапка се позитивни²⁶ и бележат стеснување во споредба со првиот квартал. Стеснувањето на јазот кај позициите со фиксни каматни стапки беше предизвикано од намалувањето на краткорочно орочените депозити (пасива) и на депозитите кај странски банки и благајничките записи (актива), додека стеснувањето на јазот кај позициите со променливи каматни стапки е резултат на намалувањето на депозитите во странски банки и кредитите. Од друга страна, **јазот помеѓу позициите со прилагодливи каматни стапки е негативен²⁷** и се зголемува, но тоа не означува поголема изложеност на банкарскиот систем на ризикот од промена на каматните стапки, бидејќи банките може да ги менуваат прилагодливите каматни стапки согласно со своите потреби.

Графикон бр. 63 Каматочувствителни средства (горе) и обврски (долу), според типот на каматните стапки

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

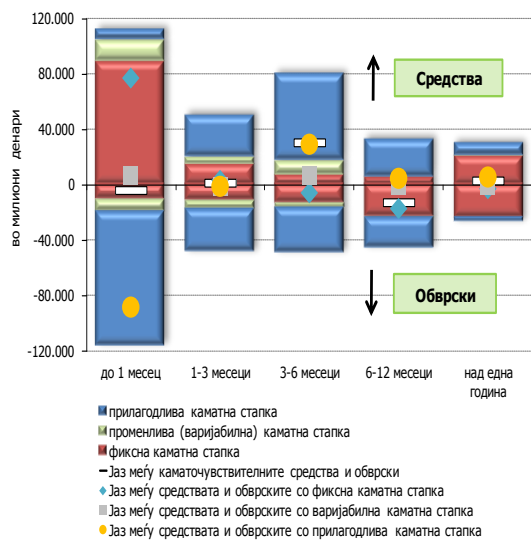
Прилагодливите каматни стапки имаат најголемо учество кај најзастапените финансиски инструменти во структурата на каматочувствителните средства и обврски, кредитите (69,3%) и орочените депозити (64,4%), соодветно.

Според рочноста, постои речиси целосна врамнотеженост помеѓу каматочувствителните средства и обврски на пократок рок (до три месеци). Изложеноста на банките на ризикот од промена на каматните стапки е најголема во рочниот сегмент од три до шест месеци и произлегува од позициите со прилагодливи каматни стапки. Иако

²⁶ Позитивниот јаз кај позициите со фиксни каматни стапки се должи на тоа што овој тип каматна стапка преовладува во повеќето ставки од каматочувствителните средства, и тоа кај издвоената задолжителна резерва (100%), хартиите од вредност (97,3%) и вложувањата на банките во депозити (94,0%). Позитивниот јаз кај позициите со променливи каматни стапки е резултат на тоа што значителен дел од средствата по видување (59,9%) се со променливи каматни стапки.

²⁷ Негативниот јаз кај позициите со прилагодливи каматни стапки произлегува од тоа што значителен дел од орочените депозити и речиси сите обврски по видување се со прилагодливи каматни стапки.

Графикон бр. 64 Апсолутен износ на каматочувствителните средства и обврски и јазот според рочната структура и типот на каматните стапки

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките

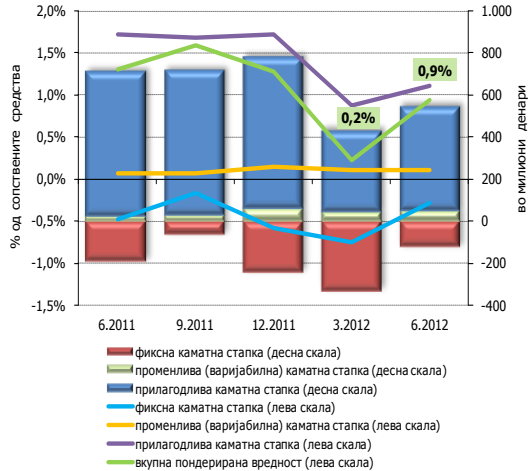
прилагодливите каматни стапки се присутни во сите рочни сегменти од средствата и обврските, исклучок се каматочувствителните средства во рочниот сегмент до еден месец, каде што клучната улога ја имаат позициите со фиксни каматни стапки²⁸. На страната на каматочувствителните обврски, позициите со прилагодливи каматни стапки го имаат главното место во рочните сегменти со помала рочност поради депозитите по видување, додека во сегментите со подолги рочности преовладуваат позициите со фиксни каматни стапки, првенствено поради орочените депозити со преостаната рочност над шест месеци. Токму во овој рочен сегмент е најистакнат јазот меѓу каматочувствителните средства и обврски со фиксна каматна стапка (покрај во рочниот сегмент до еден месец). Кај позициите со променлива каматна стапка постои речиси целосна врамнотеженост помеѓу средствата и обврските. Анализата на рочната структура на позициите со прилагодливи каматни стапки индиректно ги претставува очекувањата на банките за периодот до следното „прилагодување“ на висината на каматните стапки (од три до шест месеци за средствата со прилагодливи каматни стапки, и за еден месец за обврските со прилагодливи каматни стапки).

4.2. Пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности

Прилагодливите каматни стапки во кредитните и депозитните банкарски производи создаваат услови за **ниска изложеност на банките на ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности**, и покрај тоа што на 30.6.2012 година, вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности е за четирипати

²⁸ Главното место на позициите со фиксни каматни стапки во рочниот сегмент до еден месец се должи на рочните карактеристики на основните инструменти на монетарната политика (задолжителната резерва и благајничките записи имаат договорна рочност до еден месец) и на инструментите на домашниот пазар на пари, како и склоностите на банките девизните ликвидни средства да ги инвестираат на краток рок како депозити во странски банки.

Графикон бр. 65 Нето пондерирана вредност и однос на вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности и сопствените средства, според типот на каматните стапки

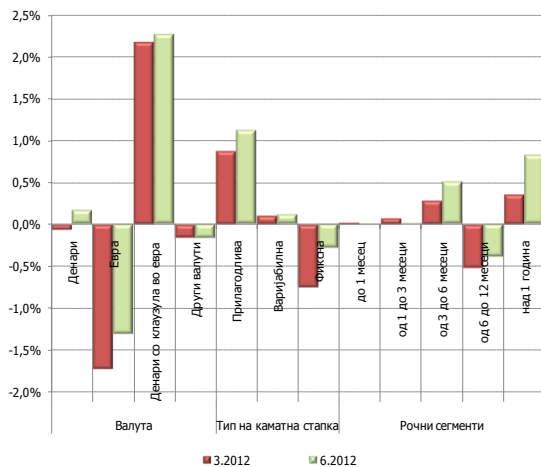

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките

повисока (раст од 320 милиони денари), во споредба со крајот на првиот квартал од 2012 година. Позитивната вкупна пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности упатува на **изложеност на ризик од надолна промена на каматните стапки на ова портфолио**. Забележителниот раст на вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности се должи на падот на нето негативната пондерирана позиција со фиксна каматна стапка (предизвикан од намалениот износ на благајничките записи и вложувања во депозити на страната на активата и орочените депозити на страната на пасивата) и растот на нето позитивната пондерирана позиција со прилагодлива каматна стапка (предизвикан од зголемениот износ на кредитите на страната на активата и орочените депозити на страната на пасивата).

Сепак, вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности зафаќа само 0,9% од сопствените средства на банкарскиот систем. По одделни банки, соодносот меѓу вкупната пондерирана вредност и сопствените средства се движи во интервал од 0,1% до 5,2%, со медијана од 1,4%. Најголем дел од изложеноста на ризикот од промена на каматните стапки произлегува од повисоката позитивна пондерирана вредност за позициите со прилагодливи каматни стапки и позициите во денари со клаузула во евра, и тоа кај рочните сегменти над една година.

Графикон бр. 66 Сооднос меѓу вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности и сопствените средства, според типот на каматната стапка, валутата и рочните сегменти

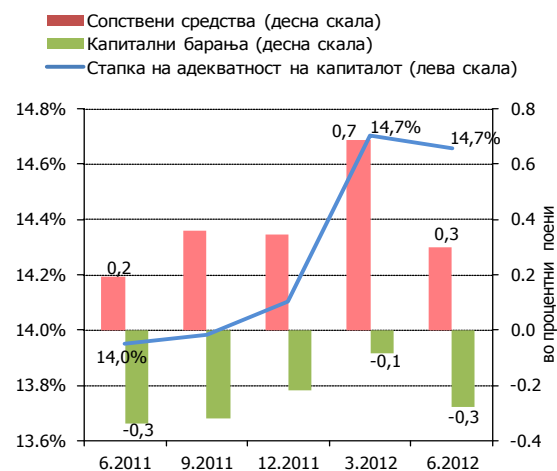
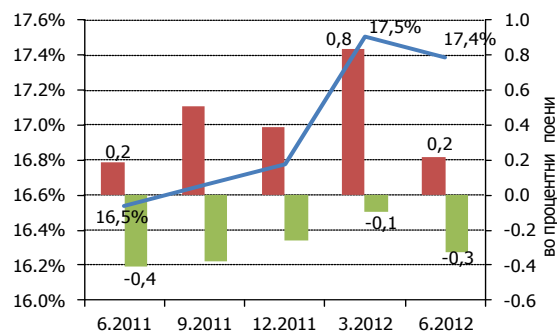

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките

5. Ризик од несолвентност

Графикон бр. 67 Показатели за солвентност и придонес на одделните компоненти во кварталната промена на показателите

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Солвентноста на банкарскиот систем не бележи позначителни промени во вториот квартал од 2012 година. Зголемувањето на сопствените средства во второто тримесечје од годината произлегува од задржувањето на дел од добивката за 2011 година во капиталните фондови на банките. Капиталот потребен за покривање на ризиците (во натамошниот текст: капиталните барања) забележа забрзување на кварталниот раст што, речиси во целост, произлезе од зголемувањето на капиталот потребен за покривање на кредитниот ризик којшто доаѓа од секторите „нефинансиски друштва“ и „домаќинства“. Капиталните барања за покривање на валутниот ризик бележат пад, веќе во два последователни квартали, поради стеснувањето на нето девизната позиција во евра.

5.1. Показатели за солвентноста и капитализираноста на банкарскиот систем

Показателите за солвентноста и капитализираноста на банкарскиот систем не забележаа позначителни промени во вториот квартал од 2012 година.

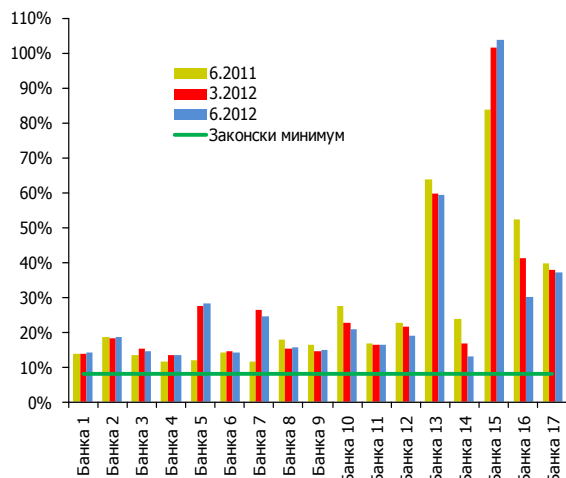
Стапката на адекватност на капиталот се намали за минимален 0,1 процентен поен и на 30.6.2012 година изнесува 17,4%, што е сè уште висок процент. Главниот фактор за ваквата квартална промена е побрзиот раст на капиталните барања, најмногу како резултат на малку посилната кредитна активност на банкарскиот систем, во споредба со растот на сопствените средства.

Показателот за соодносот меѓу основниот капитал²⁹ и активата пондерирана според ризиците се задржа на истото ниво од 31.3.2012 година (14,7%), главно поради сличната динамика на раст на основниот капитал и капиталните барања.

Во вториот квартал од 2012 година, капитализираноста на банкарскиот систем (мерена преку соодносот на капиталот и резервите со активата) се подобри за 0,2 процентни поена. Промената на овој показател произлегува од кварталниот пад на ликвидната актива на банкарскиот систем (за која банките, главно, не се обврзани да издвојат капитал) и последователно побавниот квартален раст на активата (1%) наспроти зголемувањето на активата пондерирана според ризиците (1,9%).

Графикон бр. 68 Стапка на адекватност на капиталот, по поединечна банка

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Банките во Република Македонија имаат барем за 63% повисока стапка на адекватност на капиталот во споредба со законски пропишаното ниво од 8%. Во второто тримесечје од 2012 година, меѓу петте банки со највисоко пазарно учество според големината на активата (вкупно пазарно учество од 75,5% на 30.6.2012 година), три банки ја зголемија адекватноста на капиталот³⁰, една банка забележа намалување (поради поголемите капитални барања како резултат на малку позасилената кредитна активност, вклучително и вонбилансната активност), а една банка ја одржа адекватноста на капиталот на истото ниво. Меѓу останатите банки, четири банки забележаа зголемување на стапката на адекватност на капиталот, додека осум забележаа извесен пад.

²⁹ Станува збор за основниот капитал по одбитните ставки од збирот на основниот и дополнителниот капитал.

³⁰ Кај овие три банки, главните фактори за нагорното движење на стапката на адекватност на капиталот се различни: задржување на дел од добивката остварена во 2011 година во капиталните фондови, прикажување подобар финансиски резултат во споредба со првиот квартал од 2012 година и намалување на капиталните барања во вториот квартал од 2012 година.

5.2. Движења и квалитет на сопствените средства на банкарскиот систем

Во вториот квартал од 2012 година, сопствените средства на банкарскиот систем се зголемија за 539 милиони денари (или за 1,2%), што претставува забавување во споредба со остварениот раст во првиот квартал од годината (кога сопствените средства се зголемија за 2.085 милиони денари или за 5%). Во наредните два месеци (јули и август, 2012 година), сопствените средства на банкарскиот систем бележат извесен пад (од околу 13 милиони денари) најмногу како последица на зголемената тековна загуба кај една банка од групата средни банки.

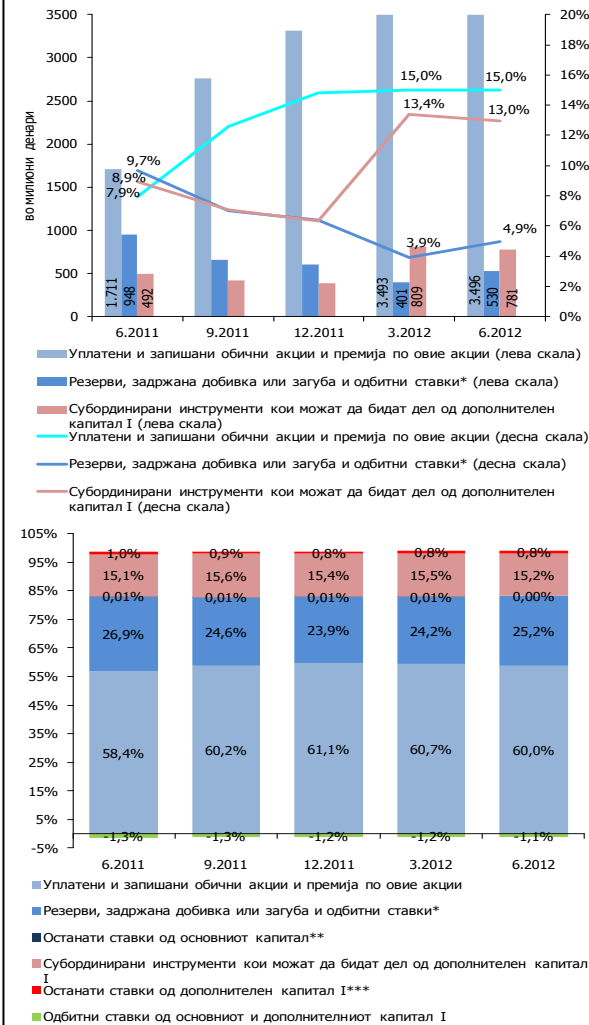
Во услови на отсуство на нови докапитализации кај банките во вториот квартал од 2012 година (наспроти остварените две во првиот квартал од годината, во вкупен износ од 1.105,5 милиони денари), **задржувањето на дел од добивката, остварена во 2011 година, во капиталот на банките беше единствениот позначаен извор на зголемување на основниот капитал и вкупните сопствени средства** (осум банки задржаа средства во износ од 541 милион денари од добивката остварена во 2011 година)³¹. Друга позначајна промена во основниот капитал на банкарскиот систем забележа одбитната ставка „тековна загуба“, којашто е помала за 39,6 милиони денари во споредба со 31.3.2012 година.

Основниот капитал на банкарскиот систем (по одбитните ставки од основниот и дополнителниот капитал) учествува со 84,3% во вкупните сопствени средства (зголемување од 0,3 процентни поени во споредба со 31.3.2012 година), што упатува на релативно **висок квалитет на сопствените средства на банкарскиот систем** (по поединечна

³¹ Во првата половина од 2012 година, две банки од групата големи банки исплатија дивиденда за имателите на обични и приоритетни акции, во вкупен износ од 502 милиона денари (вклучувајќи го и данокот за исплатата на дивиденда). Ова претставува 42,4% од вкупната добивка на банкарскиот систем за 2011 година, или 18,8% од добивката на банките коишто прикажале добивка за 2011 година.

Графикон бр. 69 Годишни промени на избрани ставки од сопствените средства (горе) и структура на сопствените средства (долу)

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забелешка:

* Одбитни ставки се: загуба на крајот на годината/тековна загуба, сопствени акции, нематеријални средства, нето негативни ревалоризациски резерви, разлика меѓу потребната и извршената исправка на вредноста/поседна резерва;

** Опфаќа: позиции како резултат на консолидација (позитивни ставки) и останати позиции што можат да се вклучат во основниот капитал;

*** Опфаќа: уплатени и запишани кумулативни приоритетни акции и премија од овие акции, ревалоризациски резерви и хибридни капитални инструменти.

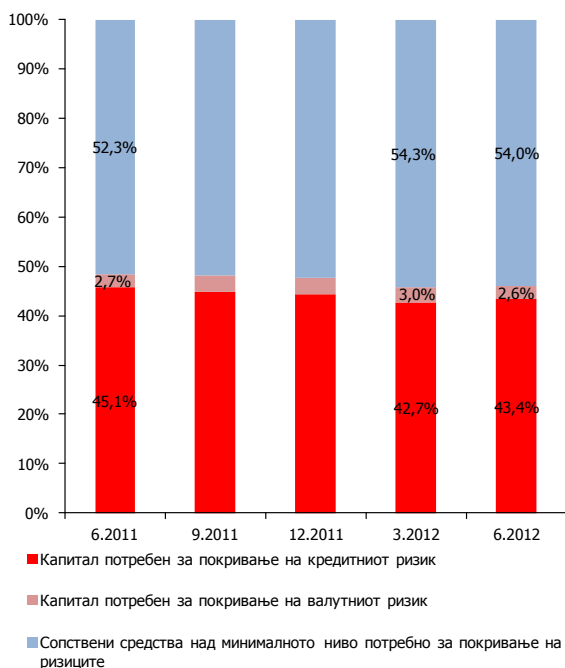
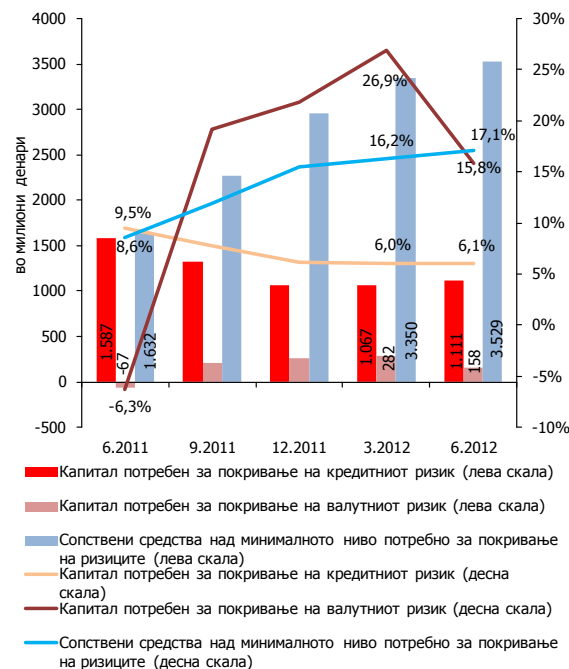
банка, ова учество се движи од 66,5% до 100%).

Дополнителниот капитал на банкарскиот систем забележа извесно намалување во вториот квартал од 2012 година, што произлегува од намалувањето на износот на субординирани инструменти коишто можат да бидат дел од дополнителниот капитал, за 54 милиони денари. Намалувањето на износот на субординирани инструменти при пресметката на сопствените средства е поради регулаторното барање за дисконтирање (за 20%) на нивната вредност, кога рочноста ќе навлезе во последните пет години од рокот на достасување. На 30.6.2012 година, 6 субординирани инструменти (од вкупно 22 коишто се вклучени во пресметката на сопствените средства), кај 4 банки, во вкупен износ од 1.805 милиони денари имаат преостаната рочноост помала од пет години (што претставува 26,6% од вкупниот износ на субординирани инструменти коишто се вклучени во пресметката на сопствените средства).

Подобрувањето на капацитетот на банките за интерно создавање капитал (преку унапредување на профитабилното работење) е еден од главните предизвици од кој, во голема мера, зависи идниот раст на сопствените средства. Користењето на другиот позначаен извор на зголемување на сопствените средства - докапитализациите од матичните лица е понеизвесно (пред сè на краток рок), особено за банките коишто се во сопственост на субјекти коишто се соочуваат со проблеми во работењето и имаат влошени остварувања. Со вакви предизвици може да се сочат и банките коишто немаат доминантен акционер, што упатува на можен понизок степен на стабилност на сопственичката структура и извесна пасивност на акционерите на ваквите банки, во ситуација кога би им била потребна капитална инфузија.

Графикон бр. 70 Годишна, апсолутна и процентуална промена (горе) и структура (долу) на сопствените средства, според употребата за покривање на одделните ризици

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Како фактор на ограничување на идниот раст на сопствените средства може да се смета фактот што добар дел од субординираните инструменти во наредниот едногодишен и двегодишен период³² навлегуваат во последните пет години до рокот на достасување и во пресметката на сопствените средства ќе се вклучуваат по дисконтирана вредност (во наредниот двегодишен период, 9 субординирани инструменти, кај 7 банки, во вкупен износ од 3.026 милиони денари навлегуваат во последните пет години до рокот на достасување, што претставува 44,5% од вкупниот износ на субординирани инструменти коишто се вклучуваат во пресметката на сопствените средства). Последново наметнува потреба од евентуално рефинансирање на обврските врз основа на субординирани инструменти, што пак би можело да претставува релативно скапа опција за банките.

Повеќе детали во врска со движењата на сопствените средства на одделните групи банки се прикажани во анексот бр. 28.

5.3. Движења и структура на капиталните барања и слободниот капитал на банкарскиот систем

Во вториот квартал од 2012 година, капиталните барања се зголемија за 387 милиони денари (или за 1,9%), што претставува извесно забрзување во споредба со остварениот раст во првиот квартал од годината (кога капиталните барања се зголемија за 118 милиони денари или за 0,6%).

³² Повеќе детали може да се најдат во Извештајот за банкарскиот систем на Република Македонија во првиот квартал од 2012 година, стр. 51.

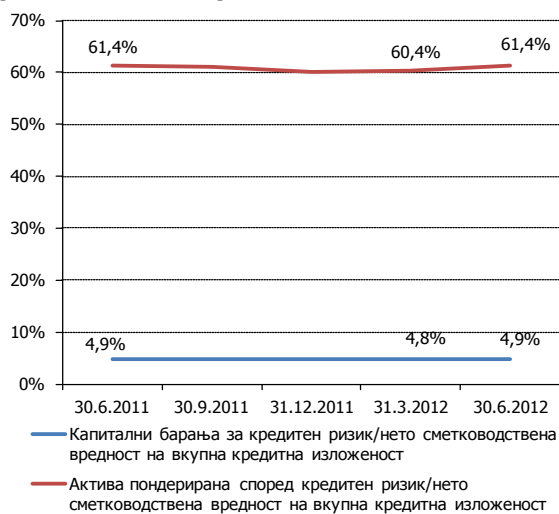
Табела бр. 8 Капитални барања за кредитниот ризик, според типот на клиент и пондерот на ризичност

Капитал потребен за покривање на кредитниот ризик кој произлегува од следниве активности:	30.6.2011	31.12.2011	31.3.2012	30.6.2012	Апсолутни промени			Промени во %		
					Годишна (30.6.2011-30.6.2012)	Кв.1:2012	Кв.2:2012	Годишна (30.6.2011-30.6.2012)	Кв.1:2012	Кв.2:2012
Активности со држава, државни фондови и државни агенции	0,07	0,01	0,01	0,00	-0,07	0,00	-0,01	-99,6%	-25,6%	-97,0%
- пондер на ризичност 50%	0,07	0,01	0,01	0,00	-0,07	0,00	-0,01	-99,6%	-25,6%	-97,0%
Активности со финансиски друштва	1.169	1.261	1.283	1.247	78	22	-36	6,6%	1,7%	-2,8%
- пондер на ризичност 20%	526	545	513	457	-69	-32	-56	-13,1%	-5,9%	-11,0%
- пондер на ризичност 100%	644	716	770	790	147	54	20	22,8%	7,5%	2,6%
Активности со нефинансиски друштва	9.975	9.955	10.179	10.577	602	224	398	6,0%	2,2%	3,9%
- пондер на ризичност 20%	2	1	1	1	0	0	0	-25,7%	36,7%	37,4%
- пондер на ризичност 100%	9.973	9.954	10.178	10.576	602	224	398	6,0%	2,2%	3,9%
Активности со домаќинства	5.571	5.681	5.695	5.835	264	13	140	4,7%	0,2%	2,5%
- пондер на ризичност 50%	592	639	653	700	108	14	47	18,3%	2,2%	7,1%
- пондер на ризичност 100%	2.722	2.837	2.841	2.923	201	4	82	7,4%	0,1%	2,9%
- пондер на ризичност 125%	2.258	2.204	2.200	2.212	-46	-4	12	-2,0%	-0,2%	0,5%
Останати активности	1.581	1.698	1.693	1.749	168	-5	57	10,6%	-0,3%	3,3%
- пондер на ризичност 20%	1	1	1	1	0	0	0	-6,3%	0,0%	0,1%
- пондер на ризичност 100%	1.580	1.697	1.692	1.748	168	-5	57	10,6%	-0,3%	3,3%
Вкупно капитал за покривање на кредитниот ризик	18.297	18.595	18.849	19.408	1.111	254	559	6,1%	1,4%	3,0%

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Капиталните барања за покривање на кредитниот ризик во целост го определија кварталниот раст на вкупните капитални барања. Така, капиталот потребен за покривање на кредитниот ризик се зголеми за 559 милиони денари (или за 3%), што е двојно повеќе во споредба со остварениот раст во првиот квартал од годината. Зголемувањето на капиталните барања за покривање на кредитниот ризик произлегува најмногу од кредитната активност на четири банки, и тоа главно со претпријатијата, а во помал дел од кредитирањето на домаќинствата.

Графикон бр. 71 Учество на активата пондерирани според кредитниот ризик и на капиталните барања за кредитниот ризик во нето кредитната изложеност

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Учеството на активата пондерирани според кредитниот ризик и на капиталните барања за покривање на кредитниот ризик во нето сметководствената вредност на вкупната кредитна изложеност на ниво на банкарскиот систем се одржуваат на стабилно ниво во изминатиот едногодишен период. Така, околу 60-61% од вкупната кредитна изложеност (нето од исправката на вредноста) служи како основа за пресметка на износот на капиталните барања за покривање на кредитниот ризик. Одржувањето на овие соодноси во изминатиот

едногодишен период може да се смета како показател за конзистентност на банките во склоноста за преземањето дополнителни активности (и ризици).

Капиталот потребен за покривање на валутниот ризик бележи пад, веќе во два последователни квартала. Така, во вториот квартал од 2012 година, капиталните барања за покривање на валутниот ризик се намалија за 173 милиони денари, или за 13%. Наспроти тоа, на годишна основа (30.6.2011-30.6.2012), оваа компонента од сопствените средства забележа солидна, двоцифрена стапка на раст (15,8%), иако значително помала во споредба со годишниот раст остварен во периодот 31.3.2011-31.3.2012 година (26,9%). Кварталното намалување на капиталните барања за покривање на валутниот ризик произлегува од стеснувањето на нето девизната позиција во евра, што пак е најмногу последица на поголемиот пад на активата во евра (за 5.119 милион денари), во споредба со падот на пасивата во евра (за 3.772 милиони денари)³³. Намалувањето не е определено од движењата во целиот банкарски систем, туку најмногу произлегува од движењата кај една банка.

Табела бр. 9 Движења на капиталот потребен за покривање на валутниот ризик, според нето девизните позиции по одделни валути

Капитал потребен за покривање на валутниот ризик кој произлегува од следниве нето-позиции:	30.6.2011	31.12.2011	31.3.2012	30.6.2012	Апсолутни промени			Промена во %		
					Годишна (30.6.2011-30.6.2012)	Кв.1:2012	Кв.2:2012	Годишна (30.6.2011-30.6.2012)	Кв.1:2012	Кв.2:2012
Нето девизни позиции	999	1.465	1.330	1.157	158	-135	-173	15,8%	-9,2%	-13,0%
- EUR	908	1.398	1.256	1.082	174	-142	-174	19,1%	-10,2%	-13,9%
- USD	53	40	31	41	-12	-9	10	-22,9%	-21,6%	30,7%
- CHF	15	4	12	7	-8	8	-4	-50,6%	193,2%	-36,5%
- Останати	22	23	31	27	4	8	-4	19,3%	32,9%	-13,3%
Нето позиции во злато	0,003	0,003	0,003	0,000	-0,003	0,000	-0,003	-100,0%	0,0%	-100,0%
Вкупен капитал за покривање на валутниот ризик	999	1.465	1.330	1.157	158	-135	-173	15,8%	-9,2%	-13,0%

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

³³ Утврдени согласно со важечката Одлука и Упатство за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот.

Слободниот капитал над минималното ниво потребно за покривање на ризиците забележа квартален раст од 152 милиона денари (или за 0,6%), што е за речиси четиринаесет пати помалку во споредба со остварениот раст во првиот квартал од годината. Сепак, на годишна основа слободниот капитал забележа забрзување на растот и е најбрзорастечка компонента на сопствените средства, анализирано од аспект на нивната употреба за покривање на одделните ризици. Неговото учество во вкупните сопствени средства изнесува 54%. Постојано повисокиот апсолутен годишен раст, во изминатиот едногодишен период, на „вишокот“ сопствени средства над минималното потребно ниво, во споредба со апсолутниот раст на капиталните барања упатува на извесна претпазливост на банките во преземањето дополнителни ризици во своето работење. Кумулирањето „слободен“ капитал над минималното потребно ниво го зголемува капацитетот на банкарскиот систем за апсорпција на евентуални неочекувани загуби од работењето и ја подобрува неговата отпорност на различни шокови.

Согласно со новата Одлука за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, којашто започна да се применува од 1.7.2012 година се прошири спектарот на ризици за кои банките се обврзани да утврдуваат капитални барања. Така, почнувајќи од овој датум банките треба дополнително да утврдуваат и капитални барања за покривање на оперативниот ризик во работењето, со што во наредниот период би се ангажирал еден дел од слободниот капитал за покривање на овој ризик. Дополнителен предизвик за банките претставува и промената во методологијата за утврдување на капиталните барања за покривање на кредитниот ризик, и тоа во насока на примена на т.н. стандардизиран пристап од меѓународната капитална спогодба, т.н. Базел 2. Паралелно со нововведените капитални барања за оперативниот ризик, согласно со процените и анализите на Народната банка, со примената на новиот пристап во утврдувањето на капиталните барања за покривање на кредитниот ризик се очекува ослободување на дел од капиталот потребен за покривање на овој ризик, на ниво на вкупниот банкарски систем.³⁴

Повеќе детали во врска со движењата на капиталот потребен за покривање на ризиците и стапката на адекватност на капиталот, по одделни групи банки, се прикажани во анексот бр. 29.

5.4. Стрес-тест симулации на отпорноста на банкарскиот систем на хипотетички шокови

Во вториот квартал од 2012 година, Народната банка вовеле дополнителни стрес-тест симулации, при што основната намера е да се подигне нивото на екстремност на претпоставените шокови.

³⁴ Повеќе детали може да се најдат во Извештајот за банкарскиот систем на Република Македонија во 2011 година, стр. 77-79.

Табела бр. 10 Резултати од стрес-тест симулациите за отпорноста на банкарскиот систем и одделните банки на хипотетички шокови, со состојба на 30.6.2012 година

Реден број на симулација	Адекватност на капиталот на ниво на банкарски систем, пред симулација	Број на банки, чија адекватност на капиталот пред симулација е под адекватноста на капиталот на банкарскиот систем, пред симулација	Адекватност на капиталот на ниво на банкарски систем, по симулација	Банка со најниска адекватност на капиталот, по симулација	Број на банки, чија адекватност на капиталот по симулација е под адекватноста на капиталот на банкарскиот систем, по симулација (број на банки чија адекватност на капиталот по симулација е помала од 8%)
1	17,4%	8	15,0%	8,7%	9 (0)
2	17,4%	8	13,2%	1,9%	9 (2)
3	17,4%	8	10,4%	-5,5%	7 (5)
4	17,4%	8	9,1%	3,4%	7 (5)
5	17,4%	8	0,2%	-5,8%	7 (12)
6	17,4%	8	-7,2%	-13,8%	7 (14)
7	17,4%	8	13,1%	1,5%	8 (2)
8	17,4%	8	10,3%	-5,7%	7 (5)
9	17,4%	8	8,9%	3,0%	7 (5)
10	17,4%	8	10,5%	-5,1%	7 (5)
11	17,4%	8	13,1%	2,2%	8 (1)
12	17,4%	8	10,3%	-5,3%	7 (4)
13	17,4%	8	14,5%	10,2%	6 (0)
14	17,4%	8	10,0%	3,7%	6 (5)

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Оваа стрес-тест анализа се темели врз примената на четиринаесет хипотетички симулации, од кои:

- шест симулации за изолиран кредитен шок (три симулации на зголемување на изложеноста на кредитен ризик класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 30%, 50% и 80% и три симулации на премин на по 10%, 20% и 30% од кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „А“ и „Б“ кон категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“, каде што преминатата кредитна изложеност подеднакво се распоредува),
- седма симулација како комбинација на кредитен и девизен шок (зголемување на изложеноста на кредитен ризик во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 50% и депрецијација на девизниот курс на денарот во однос на еврото и американскиот долар за 20%),
- осма симулација како комбинација на шоките на страната на кредитниот ризик и девизниот ризик (зголемување на кредитната изложеност во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 80% и депрецијација на девизниот курс на денарот во однос на еврото и американскиот долар за 30%),
- деветта симулација како комбинација на кредитен и девизен шок (премина на по 10% од кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „А“ и „Б“ кон категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“, каде што преминатата кредитна изложеност подеднакво се распоредува и депрецијација на девизниот курс на денарот во однос на еврото и американскиот долар за 30%),
- десетта симулација како комбинација на шоките на страната на кредитниот ризик и ризикот на каматна стапка (зголемување на кредитната изложеност во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 80% и зголемување на каматните стапки на одделните активни и пасивни, билансни и вонбилансни, позиции, од 1 до 5 процентни поени),
- единаесетта симулација како комбинација на шоките на страната на кредитниот ризик, девизниот ризик и ризикот на каматна стапка (зголемување на кредитната изложеност во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 50%, депрецијација на девизниот курс на денарот во однос на еврото и американскиот долар за 20% и зголемување на каматните стапки на одделните активни и пасивни, билансни и вонбилансни, позиции, од 1 до 5 процентни поени),
- дванаесетта симулација како комбинација на шоките на страната на кредитниот ризик, девизниот ризик и ризикот на каматна стапка (зголемување на кредитната изложеност во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 80%, депрецијација на девизниот курс на денарот во однос на еврото и американскиот долар за 30% и зголемување на каматните стапки на одделните активни и пасивни, билансни и вонбилансни, позиции, од 1 до 5 процентни поени),
- тринаесетта симулација, истовремена прекласификација во категоријата на ризик „В“ на петте најголеми кредитни изложености кон нефинансиските лица (вклучувајќи ги и поврзаните лица),
- четиринаесетта симулација, истовремена прекласификација во категоријата на ризик „В“ на десетте најголеми кредитни изложености кон нефинансиските лица (вклучувајќи ги и поврзаните лица).

Беа изведени и дополнителни симулации на шокови на страната на кредитниот ризик на банките, со цел да се испитаат некои од можните канали на пренесување на негативните ефекти од кризата во Грција и воопшто евро-зоната, врз домашниот банкарски систем. Во продолжение следат резултатите од овие симулации:

Табела бр. 11 Резултати од стрес-тест симулациите за отпорноста на банкарскиот систем и одделните банки на хипотетички шокови, со состојба на 30.6.2012 година

Реден број на симулација	Адекватност на капиталот на ниво на банкарски систем, пред симулација	Број на банки, чија адекватност на капиталот пред симулација е под адекватноста на капиталот на банкарскиот систем, пред симулација	Адекватност на капиталот на ниво на банкарски систем, по симулација	Банка со најниска адекватност на капиталот, по симулација	Број на банки, чија адекватност на капиталот по симулација е под адекватноста на капиталот на банкарскиот систем, по симулација (број на банки чија адекватност на капиталот по симулација е помала од 8%)
1	17,4%	8	16,3%	12,4%	8 (0)
2	17,4%	8	15,6%	11,4%	6 (0)
3	17,4%	8	13,7%	8,8%	8 (0)
4	17,4%	8	12,7%	6,7%	5 (1)
5	17,4%	8	9,2%	1,8%	5 (2)

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките

Оваа стрес-тест анализа се темели врз примената на шест хипотетички симулации, од кои:

- три симулации за претпоставена ненаплатливост (од 30%, 50% и 100%) на кредитната изложеност на домашните банки кон: 1) грчки нерезиденти; 2) 100-те најголеми нето-извозници кон Грција (утврдувањето на најголеми нето-извозници е направено врз основа на остварениот нето-извоз во периодот 30.6.2011-30.6.2012). Овие 100 нето-извозници зафаќаат околу 80% од вкупниот извоз кон Грција; 3) домашни лица коишто имаат обврски врз основа на кредитни работи кон Грција, во периодот 30.6.2012-30.6.2013; и 4) домашни лица коишто имаат побарувања врз основа на кредитни работи кон Грција за периодот 30.6.2012-30.6.2013;

- две симулации за претпоставена ненаплатливост (од 30% и 50%) на кредитната изложеност на домашните банки кон: 1) нерезиденти од евро-зоната; 2) 150-те најголеми нето-извозници кон евро-зоната (утврдувањето на 150-те најголеми нето-извозници е направено врз основа на остварениот нето-извоз во периодот од 30.6.2011-30.6.2012), а овие 150 нето-извозници зафаќаат околу 85% од вкупниот извоз кон евро-зоната; 3) домашни лица коишто имаат обврски врз основа на кредитни работи кон евро-зоната, во периодот 30.6.2012-30.6.2013; и 4) домашни лица коишто имаат побарувања врз основа на кредитни работи кон евро-зоната за периодот 30.6.2012-30.6.2013.

6. Профитабилност

Во првата половина на 2012 година, банкарскиот систем на Република Македонија оствари добивка од 609,1 милион денари што е повисока за 252,5 милиони денари или за 70,8% од добивката остварена во првите шест месеци од 2011 година. Зголемената добивка на банкарскиот систем се должи на растот на нето каматниот приход на банките, но и на ослободувањето на исправката на вредноста поради наплата на побарувања преку преземање обезбедување. Оваа ослободена исправка на вредноста речиси во целост беше употребена за покривање на дополнително направената исправка на вредноста поради влошување на кредитното портфолио на банките. Овие фактори условија подобрување на показателите за профитабилноста на банките, при

што исто така е забележано и подобрување на оперативната ефикасност на банките. Во однос на првото полугодие од 2011 година, бројот на банките коишто остварија позитивен финансиски резултат се зголеми на 11, со што нивното учество во вкупната актива достигна 92,4%, наспроти 65,7% во првите три месеци од 2012 година и 86,4% во првата половина на 2011 година. Во јули и август 2012 година, добивката на банкарскиот систем се намали поради зголемување на исправката на вредноста, односно поради влошувањето на кредитното портфолио на банките. Сепак, остварената добивка во овие седум, односно осум месеци е повисока во споредба со истите периоди од претходната година.

6.1. Движење и структура на приходите и расходите на банкарскиот систем

Порастот на нето каматниот приход³⁵ од 562,8 милиони денари, заедно со зголемувањето на некаматните приходи коешто изнесуваше 262,2 милиона денари, се главните редовни приходни ставки коишто придонесоа за зголемување на профитабилноста на банкарскиот систем во првата половина на 2012 година. Трендот на раст на нето каматниот приход продолжи и во јули и август 2012 година.

Вкупните приходи на банките (вкупни редовни приходи³⁶ и вонредни приходи) остварени во првата половина на 2012 година, се повисоки за 825 милиони денари, односно за 10,9%, во однос на истиот период од претходната година, што се должи на зголемувањето на речиси сите приходни компоненти. Растот на нето каматниот приход, како главна ставка во вкупните приходи, во најголем дел се должи на зголемувањето на каматните приходи³⁷, што е резултат на кредитниот раст кон нефинансискиот сектор³⁸,

³⁵ Годишен пораст на нето каматниот приход е остварен кај 11 од вкупно 17 банки во земјава.

³⁶ Во вкупните редовни приходи се опфатени: нето каматниот приход, нето-приходите од провизии и другите редовни приходи (нето-приходите од тргување, нето-приходите од финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност, нето-приходите од курсни разлики, приходите врз основа на дивиденди и капитални вложувања, добивката од продажба на финансиски средства расположливи за продажба, капитални добивки остварени од продажба на средства, ослободувањето резервирања за вонбилансни ставки, ослободувањето на останатите резервирања, приходи по други основи, приходите врз основа на наплатени претходно отпишани побарувања и загубите од продажба на финансиски средства расположливи за продажба).

³⁷ Приходите од камати се зголемија за 504,2 милиона денари, односно за 5,3%.

³⁸ Приходите од камати од нефинансиските друштва пораснаа за 176,7 милиони денари, односно за 4%, додека каматните приходи од секторот „домаќинства“ се зголемија за 141,6 милиони денари, или за 4,1%.

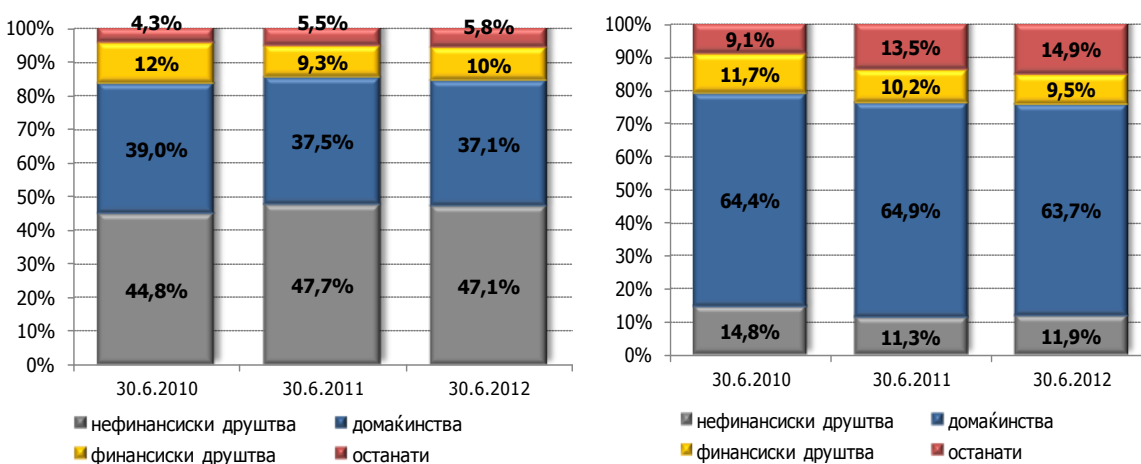
Графикон бр. 73 Структура на вкупните приходи

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

но и на каматните приходи на банките врз основа на вложувањата во благајнички записи³⁹.

Графикон бр. 74 Секторска структура на приходите (лево) и расходите (десно) од камати

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Одреден придонес кон зголемување на нето каматниот приход имаше и умереното намалување на каматните расходи за 58,6 милиони денари (1,3%), што е резултат на намалувањето на депозитните каматни стапки на банките, и покрај растот на депозитите на нефинансискиот сектор. Намалувањето на

³⁹ Приходите од камати од финансиските друштва се зголемија за 112,6 милиони денари, односно за 13%, што се должи на зголеменото вложување на банките во благајнички записи на годишна основа, и покрај намалувањето на нивната максимална каматна стапка од мај 2012 година. Каматниот приход од вложувања во државни записи е вклучен во категоријата „каматен приход од останати субјекти“ и на крајот на јуни се зголеми за 10,5% на годишна основа.

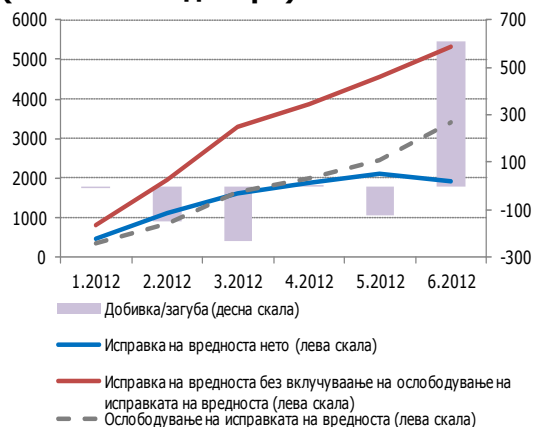

Графикон бр. 75 Користење на вкупните приходи

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 76 Исправка на вредноста на финансиските средства (во милиони денари)

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

каматните расходи во најголем дел се должи на намалувањето на каматните расходи за секторот „домаќинства“, што произлегува од намалувањето на депозитните каматни стапки на банките на орочените денарски и девизни депозити на домаќинствата. Дополнителен придонес врз намалувањето на каматните расходи на банките имаше и намалувањето на каматните расходи кон финансиските друштва, пред сè кон пензиските фондови⁴⁰. Кај останатите видови каматни расходи на банките (каматни расходи кон нефинансиските друштва, секторот „држава“ и нерезидентите) е забележано зголемување.

Најголем дел од вкупните приходи на банките се троши за покривање на оперативните трошоци⁴¹ и на исправката на вредноста. Учеството на овие две расходни категории во вкупните приходи се намали за 1,6 процентни поени, односно за 0,9 процентни поени, соодветно, што претставува позитивен показател за подобрување на оперативното работење на банките во првата половина од 2012 година.

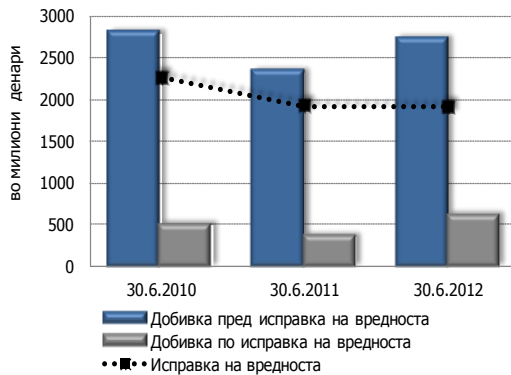
Нето-исправката на вредноста на финансиските средства се намали за 9,6 милиони денари (0,5%), како резултат на ослободувањето на исправката на вредноста извршено во јуни 2012 година кај една банка, заради наплата на побарувања од правни лица преку преземање на обезбедувањето. Ослободената исправка на вредноста забележа висок пораст од 50,2%, во споредба со 30.6.2011 година, што значително придонесе за профитабилноста на банките. Така, доколку се изолира овој ефект, годишниот пораст на исправката на вредноста би бил значително поголем и во целост ќе ја неутрализираше прикажаната добивка на банките. Исправката на вредноста на финансиските средства значително се зголеми

⁴⁰ Намалувањето на расходите за камати врз основа на орочени депозити на пензиските фондови соодветствува со намалувањето на краткорочно орочените депозити на пензиските фондови.

⁴¹ Оперативните трошоци ги опфаќаат: трошоците за вработени, амортизацијата, општите и административните трошоци, премиите за осигурување депозити и останатите расходи, освен вонредните расходи.

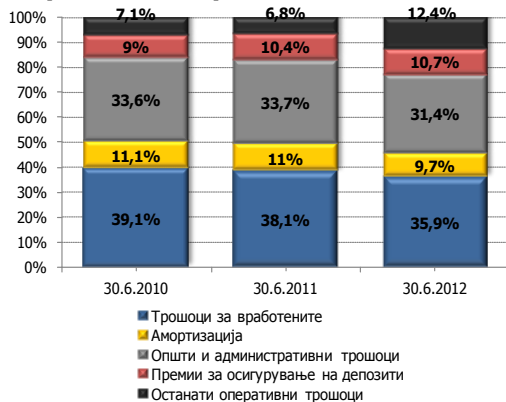
Графикон бр. 77 Влијание на исправката на вредноста и посебната резерва врз висината на добивката

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

во јули и август 2012 година, како резултат на влошувањето на кредитното портфолио, што предизвика намалување на остварената добивка.

Графикон бр. 78 Структура на оперативните трошоци

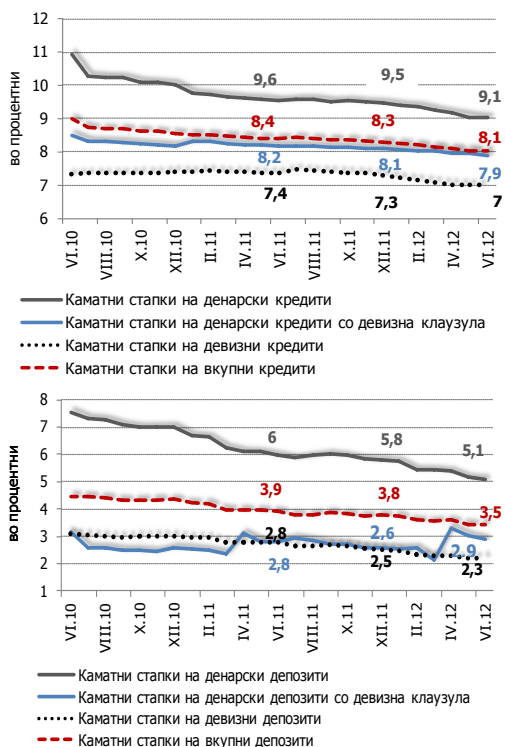
Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во рамките на оперативните трошоци на банките, најголем годишен пораст од 341,4 милиони денари или за 96% има кај групата останати оперативни трошоци⁴² што во најголем дел произлегува од една банка. Исто така, поизразено годишно зголемување од 63,3 милиони денари, односно за 11,7% има и кај премиите за осигурување депозити, што соодветствува со годишниот раст на депозитите на банките. И покрај ваквите движења, и понатаму најзначајно учество во структурата на оперативните трошоци имаат трошоците за вработените и општите и административните трошоци (67,3%).

⁴² Останатите оперативни трошоци вклучуваат посебна резерва за вонбилансна изложеност, останати резервирања и расходи по други основи (трошоци од минати години, даноци и придонеси од приход, трошоци за парични казни, такси и судски решенија и други трошоци).

Графикон бр. 79 Движење на активните (горе) и пасивните (долу) каматни стапки

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

6.2. Движење на каматните стапки и каматниот распон на банкарскиот систем

Надолниот тренд на активните и пасивните каматни стапки, продолжи и во текот на првата половина на 2012 година, делумно условен од намалувањето на максималниот износ на клучната каматна стапка на Народната банка од 0,25 процентни поени во мај 2012 година и од намалувањето на Еурибор во текот на целото полугодие. Најголемо намалување на активните каматни стапки во однос на јуни 2011 година е забележано кај каматните стапки на денарските и девизните кредити. Посилно намалување на каматните стапки е забележано кај пасивните камати, и тоа најмногу кај денарските депозити. Исклучок претставува каматната стапка на денарски депозити со девизна клаузула, каде што дојде до зголемување на каматната стапка.

Засиленото намалување на пасивните во однос на активните каматни стапки доведе до зголемување на каматните распони помеѓу каматите на кредитите и депозитите во денари. Порастот на каматната стапка на денарските депозити со девизна клаузула предизвика намалување на каматниот распон помеѓу активните и пасивните каматни стапки на денарските кредити и депозити со девизна клаузула. Во согласност со ваквите промени дојде до приближување на каматните распони, и тоа најмногу на тие во девизи и во денари со девизна клаузула.

Графикон бр. 80 Каматен распон

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

6.3. Показатели за профитабилноста и ефикасноста на банките

Зголемувањето на добивката на банкарскиот систем во првата половина на годината придонесе за подобрување на **основните показатели за профитабилноста на банките. Воедно, оперативната ефикасност на банките**

исто така бележи одредени подобрувања.

Табела бр. 12 Показатели за профитабилноста и ефикасноста во работењето на банкарскиот систем

Показатели	Банкарски систем	
	30.06.2011	30.06.2012
Стапка на поврат на просечната актива (ROAA)	0,2%	0.4%
Стапка на поврат на просечниот капитал (ROAE)	2,1%	3.2%
Оперативни трошоци /Вкупни редовни приходи (Cost-to-income)	69,0%	67.4%
Некаматни расходи/Вкупни редовни приходи	75,4%	73.6%
Трошоци за плати /Вкупни редовни приходи	26,3%	24.2%
Трошоци за плати /Оперативни трошоци	38,1%	35.9%
Исправка на вредноста за финансиски и нефинансиски средства / Нето каматен приход	39,3%	37.9%
Нето каматен приход /Просечна актива	3,2%	3.3%
Нето каматен приход /Вкупни редовни приходи	66,6%	66.8%
Нето каматен приход /Некаматни расходи	88,4%	90.7%
Некаматни приходи/Вкупни редовни приходи	39,6%	33.2%
Добивка (загуба) од работењето /Вкупни редовни приходи	4,7%	7.3%

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во споредба со првата половина од 2011 година, во текот на првите шест месеци на 2012 година дојде до зголемување на **стапките на поврат на активата (РОАА) и капиталот (РОАЕ) како и на профитната маргина**⁴³. Подобрувањето на овие три показатели на ниво на банкарскиот систем во целост произлегува од зголемената профитабилност на групата средни банки, за разлика од останатите групи каде што има влошување на овие показатели (анекс бр. 30).

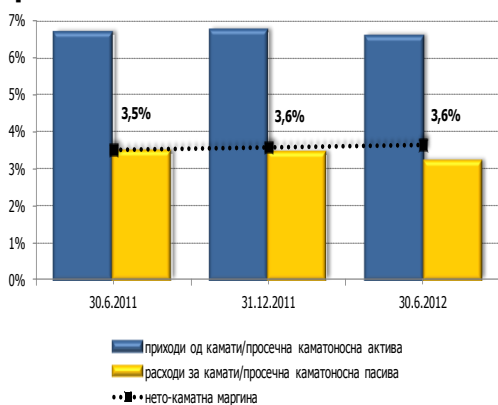
Подобреното работење на банките во првите шест месеци од годината може да се согледа и од зголемениот нето каматен приход од кој се троши помал дел за покривање на исправката на вредноста на банките и покрај влошувањето на квалитетот на нивното кредитно портфолио во анализираниот период. Подобрувањето на овој показател, се должи на пропорционално повисокиот раст на нето каматниот приход во однос на исправката на вредноста на банките.

Оперативната ефикасност на банките исто така се подобри во текот на првата половина на годината, во споредба со истиот

⁴³ Профитната маргина претставува однос на добивката (загубата) од работењето и вкупните редовни приходи.

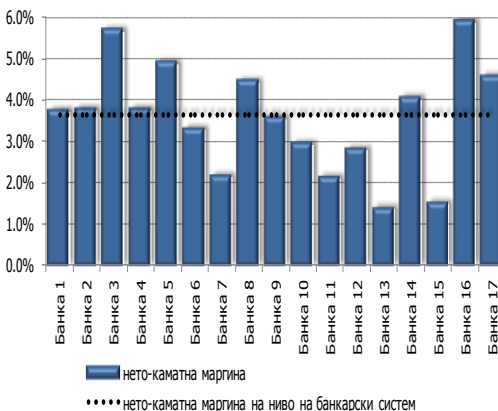

Графикон бр. 81 Нето каматна маргина

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 82 Нето каматна маргина, по поединечни банки

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

период од 2011 година, што може да се согледа од намалениот износ на вкупните редовни приходи којшто се троши за покривање на оперативните трошоци. На подобрена оперативна ефикасност на банките укажуваат и останатите показатели за соодносот помеѓу одделните видови трошоци и вкупните редовни приходи. Исклучок е групата мали банки, којашто бележи влошување на оперативната ефикасност, во најголем дел како резултат на зголемувањето на оперативните трошоци.

Нето каматната маргина⁴⁴ бележи минимални промени. Во однос на јуни 2011 година, таа се зголеми за 0,1 процентен поен што произлегува од пропорционално повисокиот пораст на нето-приходите од камати во споредба со порастот на просечната каматносна актива.

Од вкупно седумнаесет банки, осум банки остварија пониска нето каматна маргина од нето каматната маргина на ниво на банкарскиот систем.

⁴⁴ Нето каматната маргина е пресметана како сооднос помеѓу нето каматниот приход и просечната каматносна актива. Заради споредливост, каматните приходи и расходи за првиот квартал се сведени на годишна основа. Просечната каматносна актива е пресметана како аритметичка средина од износите на каматносна актива на крајот на соодветниот квартал од тековната година и на крајот на претходната година.

АНЕКСИ